

Taal en Stereotypering

Een onderzoek naar het taalgebruik in televisieprogramma
'Boer zoekt Vrouw'

Master Thesis
Master Media en Journalistiek
Erasmus Universiteit Rotterdam, FHK
Colinda Smits, 298904
Begeleider: Drs. Addy Weijers
augustus 2007

Voorwoord

In november 2006 vond de Thesis Markt van de master Media en Journalistiek plaats op de Erasmus Universiteit te Rotterdam. Op deze dag werden de afstudeerprojecten gepresenteerd door de afstudeerbegeleiders. Toen al wist ik dat geen van deze projecten mijn afstudeerproject zou worden. Die middag deed ik mijn onderwerp met een aantal mogelijke afstudeerbegeleiders. Eigenlijk had ik nog geen idee wat ik met dat onderwerp wilde gaan doen. In mijn hoofd bleef het televisieprogramma 'Boer zoekt Vrouw' rondblijven, maar wat ik daarmee wilde gaan onderzoeken was me nog niet duidelijk. Drs. Addy Weijers, die als docent is verbonden aan de Mediamaster en tevens docent communicatiewetenschap is aan de Radboud Universiteit Nijmegen, werd mijn afstudeerbegeleider. Ik wist inmiddels dat ik iets wilde gaan onderzoeken rondom boeren en het boerenleven aan de hand van het televisieprogramma Boer zoekt Vrouw. Ondanks dat ik geen idee had hoe ik het onderzoek precies wilde gaan vormgeven bleef ik standvastig. Ik wist zeker dat er iets aan het onderwerp moest zijn, dat interessant genoeg is om een thesis aan te wijden. Drs. Addy Weijers, die het televisieprogramma overigens nog nooit had gezien, heeft mij uiteindelijk op weg geholpen, waarmee mijn onderwerp werd vastgesteld. Ik heb een onderzoek gedaan naar stereotypering van boeren, door het taalgebruik in Boer zoekt Vrouw te analyseren. Ik wil mijn begeleider bedanken voor het vertrouwen in het onderwerp, en het commentaar en de adviezen gedurende mijn afstudeerperiode. Zijn enthousiasme voor zijn vak en zijn kennis omtrent de verschillende theorieën in de media heeft mij steeds weer gemotiveerd en geholpen om mijn master thesis tot een goed einde te leiden.

Stavenisse, juni 2007

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1: Inleiding	3
1.1 Inleiding	3
1.2 Aanleiding en thema	5
1.3 Het onderzoek	6
1.4 Probleemstelling	7
1.5 Wetenschappelijke relevantie	9
1.6 Master thesis	10
Hoofdstuk 2: Literatuuronderzoek	12
2.1 Stereotypen en stereotypering	12
2.2 Taal en stereotypering	23
2.3 Theoretisch kader	27
Hoofdstuk 3: Het onderzoek	30
3.1 Onderzoekseenheden	30
3.2 Methode	33
Hoofdstuk 4: Resultaten	37
4.1 Analyse	37
4.2 Resultaten	40
4.3 Uitkomsten	58
Hoofdstuk 5: Conclusie	65
Reflectie	70
Literatuur en Bronnen	75
Bijlagen	77
- Codeboek	
- Codering	

Hoofdstuk 1: Inleiding

1.1 Inleiding

Geboren en getogen op het Zeeuwse platteland. Al 24 jaar woon ik in een klein dorpje op het eiland Tholen. Zelf heb ik geen agrarische achtergrond maar heb wel familie en vrienden die in het dagelijks leven boer zijn. Ook heb ik een bijbaantje op de administratie van een bedrijf in de agrarische sector waar ik veel in aanraking kom met boeren. Voor mij is het 'boer zijn' normale kost.

Voor de tweede maal heb ik met veel plezier het KRO programma 'Boer Zoekt Vrouw' gevolgd. De eerste reeks kende al groot succes maar dit was nog niets vergeleken met de tweede reeks van het datingprogramma, dat het best bekeken programma van 2006 was. Het programma op de zondagavond dat wordt gepresenteerd door Yvon Jaspers versloeg met zo'n 3 miljoen kijkers (Planet Internet, 2007) populaire programma's als Studio Sport, het Achtuur journaal, Spoorloos en Dancing on Ice.

(Bron: www.boerzoektvrouw.kro.nl)

Het televisieprogramma 'Boer Zoekt Vrouw' (BZV) is een reality datingprogramma waaraan tien boeren deelnemen die op zoek zijn naar een vrouw. In de eerste aflevering bezoekt Yvon Jaspers de boeren thuis en stellen zij zich voor aan het publiek. Er wordt een kijkje genomen op het bedrijf en in het huis van de boeren en ook komen er een aantal familieleden en vrienden in beeld om een goed woordje te doen voor de boeren. Daarna is het afwachten, hoeveel brieven krijgen de boeren? Yvon Jaspers gaat in de tweede aflevering terug naar alle boeren en overhandigt de tas met brieven aan de boeren. De vijf boeren met de meeste reacties gaan verder met het programma. De overige boeren blijven achter met hun brieven. Yvon Jaspers stimuleert hen nog wel meteen iemand te bellen voor een afspraak of ze heeft al een ontmoeting geregeld met een aantal dames wat ook te zien is tijdens deze aflevering. Deze boeren worden niet meer gevolgd en komen alleen tijdens één van de laatste afleveringen nog eens in beeld om te kijken of ze hun droomvrouw al hebben gevonden. De vijf boeren die doorgaan worden gedurende het programma gevolgd in hun zoektocht naar hun ideale vrouw.

Deze boeren moeten uit alle brieven die ze hebben gekregen 10 vrouwen uitkiezen voor de speeddate. Tijdens deze speeddate kiezen zij vervolgens 5 vrouwen uit waarmee de boeren een dagje op stap gaan.

Hierna maken boeren wederom een keuze en blijven er 3 vrouwen over die een weekje komen bivakkeren op de boerderij. Zij maken kennis met familie en vrienden en helpen een handje mee op de boerderij en in het huis. Van deze vrouwen moet er nog één afvallen zodat de boer met twee vrouwen overblijft waaruit hij een definitieve keuze moet maken. Met de vrouw die hij uiteindelijk kiest gaat de boer een aantal dagen op citytrip. Na deze reis is er nog een aflevering waarin de belangrijke vraag naar voren komt; hebben de boeren hun vrouw gevonden? In deze aflevering komen ook de vijf boeren in beeld die te weinig brieven kregen om verder deel te nemen aan het programma. Hierna is er een aantal weken geen uitzending van BZV en uiteindelijk komt er een allerlaatste aflevering 'Boer zoekt Vrouw'. In deze aflevering wordt nogmaals teruggekeken op de zoektocht van de vijf boeren naar hun ideale vrouw, het avontuur op de boerderij en de citytrip. Met natuurlijk de brandende vraag: Zijn ze nog bij elkaar?

Het programma heeft een drukbezochte website waar alle afleveringen, en informatie over zowel de boeren als 'hun' vrouwen te vinden is. Ook zijn er terugkerende columns van de presentatrice, minister Veerman van Landbouw, Boer Joris en zijn 'vrouw' Renske van de eerste 'Boer Zoekt Vrouw' reeks op de site te vinden, alsmede allerlei filmpjes, en een forum waar actief gebruik van gemaakt wordt. Ook heeft BZV een eigen Hyve in het populaire contactennetwerk en zijn er diverse fansites en forums die op één of andere manier bij het programma betrokken zijn. Naast het programma en internet komt BZV met het 'Boer Zoekt Vrouw kookboek' waarin 365 Oer-Hollandse recepten staan. Ook wordt elk BZV seizoen afgesloten met het 'Boer Zoekt Vrouw Feest' waar alle boeren en vrouwen die deel hebben genomen aan het programma elkaar na het grote avontuur weer ontmoeten. Dit 'dating' feest is bedoeld voor alle kijkers en andere belangstellenden die hun ideale boer hopen te vinden of hun droomvrouw zoeken.

(Bron: www.boerzoektvrouw.kro.nl)

1.2 Aanleiding en thema

Toen de KRO bekend maakte dat er een datingprogramma zou komen waarin boeren op zoek gaan naar hun droomvrouw, was ik hierover wel sceptisch. Want hoe worden de boeren afgebeeld, als de ietwat 'lompe' en 'wereldvreemde' boer die nog nooit een vrouw van dichtbij heeft gezien?

Niets bleek minder waar, want dit programma gaf een realistische weergave van hoe het leven op de boerderij is en vooral het feit dat boeren 'ook maar' normale mensen zijn kwam in dit programma duidelijk naar voren.

Een datingprogramma is niets nieuws. Vele reality programma's waarin een ideale partner werd gezocht hebben de revue gepasseerd. En toch was geen televisieprogramma zo succesvol als 'Boer Zoekt Vrouw'. Op het moment dat ik aan het onderzoek ben begonnen kan ik geen ander televisieprogramma dan 'Boer zoekt Vrouw' noemen waarin boeren of het boer zijn een belangrijke of zelfs de hoofdrol speelt. Juist het feit dat boeren de hoofdrol spelen in het televisieprogramma maakt het interessant.

(bron: www.sjp.nl)

Iedereen heeft wel een beeld van boeren, maar wat is dat beeld? Het onderwerp voor mijn master thesis is boeren en het boerenleven. Zelf vond ik het erg moeilijk om een manier te vinden om dit te gaan onderzoeken. Mijn begeleider Addy

Weijers, die overigens nog nooit naar het televisieprogramma had gekeken stelde mij een aantal mogelijkheden voor de Master thesis voor, die mij duidelijkheid gaven in wat ik wilde gaan onderzoeken.

In het begin van deze paragraaf heb ik het eigenlijk zelf al aangegeven. Mijn gedachte dat de boeren als 'lomp' en misschien 'niet van deze tijd' zouden worden afgebeeld. Wat ik hiermee zeg is dat er een beeld bestaat van boeren, die niet klopt, maar wel door iedereen aangenomen wordt. Hiermee heb ik de basis van mijn onderzoek vastgelegd, namelijk stereotypering van boeren.

1.3 Het onderzoek

Dit onderzoek gaat over stereotypering. Stereotypering komt op televisie constant voor, terwijl we ons daarvan niet altijd bewust zijn. Bijvoorbeeld vrouwen en homoseksuelen, die op een bepaalde manier in beeld worden gebracht, of waar vaak op een zelfde manier over wordt gesproken. Vooral het laatste gedeelte van deze zin; de manier waarover men spreekt over een persoon of groep, maakt het voor mijn onderzoek mogelijk iets te kunnen zeggen over stereotypering en boeren. Taal speelt een belangrijke rol bij stereotypering. Taal is het belangrijkste middel voor het definiëren, communiceren en inschatten van stereotypen.

Daarnaast is taal de sleutel voor communicatieve vooroordelen tussen personen (Maass & Arcuri, 1996). Hoe wordt het boer zijn in het televisieprogramma gedefinieerd, of ingeschat en hoe ziet de communicatie tussen de verschillende personen eruit?

Uit het opinieonderzoek 'Het imago van de agrarische ondernemer' (2005) in opdracht van het ministerie van Landbouw blijkt dat kijkers van het televisieprogramma Boer zoekt Vrouw boeren meer zijn gaan zien als moderne ondernemers en minder als de traditionele boer. Maar waaruit blijkt dat? In dit onderzoek wil ik het 'boer zijn' onderzoeken door het taalgebruik van de verschillende partijen in het televisieprogramma te gaan analyseren. Op welke manier wordt er over boeren, en/of leven op het platteland gesproken? Zijn er verschillen in het taalgebruik tussen de in- en uitgroep? Welke woorden worden er gebruikt, oftewel hoe ziet het boodschapsysteem eruit?

Mariëlle van Berkum (2006), studente psychologie, schrijft in een column op de website van BZV; "Hoe kan het dat deze andere wereld BZV wel kende? Wat veroorzaakt de hype en de verhitte discussies op het forum? Ik denk dat ik het antwoord weet. Stiekem zijn we allemaal jaloers op deze eerlijke mensen. Ook de mensen uit de stad verlangen naar hun roots, die ze herkennen in boer Gerrit, in de vrolijkheid van Martijn. Ze dromen van een optrek in Frankrijk, de werkelijkheid voor Dirk-Jan.

Van de stille Jochem die zo hard zijn best doet voor een betere wereld. Ze houden van de vrouwen die hun ziel blootleggen en niet bang zijn om gekwetst te worden.

Van boer Hans die op zijn 50e durft toe te geven van vrouwen te houden. Ze houden van de allerbeste soap ooit. Van alle boeren die een vrouw zoeken. En ik ook. Dit is de beste soap ooit."

Zonder dat je het merkt is dit een goed voorbeeld van de belangrijke rol van taalgebruik. De manier waarop je woorden gebruikt zegt iets over de beeldvorming, over in dit geval boeren. Het taalgebruik van deze schrijfster is positief.

Zij maakt gebruik van woorden die gedrag weergegeven zoals jaloers zijn op, houden van, dromen van, verlangen naar, het naamwoordelijk deel van het naamwoordelijk gezegde zoals, eerlijk zijn, stil zijn en vrolijk zijn. Oftewel woorden die iets zeggen over het onderwerp; boeren en/of het boerenleven. In dit stuk wordt gebruik gemaakt van abstract positief taalgebruik.

Wat ik hiermee wil zeggen is dat taal gebruikt wordt om iets aan te duiden. De wijze waarop we taal gebruiken zegt iets over hoe we over het onderwerp denken. Zo zijn er twee manieren om hetzelfde te beschrijven.

Een voorbeeld:

Een man die zonder problemen zijn laptop aansluit op de projector.

Die man is handig

Een vrouw die zonder problemen haar laptop aansluit op de projector.

Die vrouw kan goed de computer aansluiten

In het geval van de man wordt gebruik gemaakt van abstract taalgebruik. Dit is wat we verwachten, mannen zijn handig, en wordt dus in zijn algemeenheid aangeduid met abstract taalgebruik.

In het geval van de vrouw wordt gebruik gemaakt van concreet taalgebruik. Dit is wat we niet verwachten, vrouwen zijn niet handig (zeker niet met elektronica), en dus wordt deze actie feitelijk aangeduid met concreet taalgebruik.

Dit voorbeeld geeft weer dat we hetgeen we verwachten abstract beschrijven en hetgeen we niet verwachten concreet beschrijven. Met dit gegeven ben ik het onderzoek gestart.

1.4 Probleemstelling

In dit onderzoek staat de stereotypering van boeren centraal. Aan de hand van het taalgebruik van zowel boeren als niet-boeren heb ik een analyse gemaakt van hoe de verschillende personages het onderwerp waarderen, en of er daadwerkelijk sprake is van stereotypering. In dit onderzoek heb ik de vorm van het taalgebruik gemeten door het taalgebruik te analyseren op concreet en abstract taalgebruik. Hierbij wordt gekeken naar wie iets zegt, wat er gezegd wordt, en in welke vorm. In deze analyse staan de afleveringen van beide seizoenen van het televisieprogramma centraal, waarbij eerst een keuze gemaakt wordt voor een aantal 'belangrijke' afleveringen. Wanneer deze afleveringen te weinig resultaten opleveren worden ook de andere afleveringen meegenomen in de analyse. De relevante zinnen zijn aan de hand van een codeerschema gecodeerd en geanalyseerd.

Doelstelling:

De vorm van het taalgebruik van zowel de in- als de uitgroep analyseren, om te kunnen vaststellen of er sprake is van stereotypering.

Vraagstelling:

In hoeverre is er in vorm van het taalgebruik in het televisieprogramma Boer zoekt Vrouw sprake van stereotypering t.a.v. boeren?

Deelvragen:

- *In hoeverre is er sprake van abstract positief taalgebruik?*
- *In hoeverre is er sprake van concreet negatief taalgebruik?*

Aan de hand van het model van Semin en Fiedler kan worden vastgesteld of er sprake is van abstract of concreet taalgebruik. Wat voor soort woorden worden er gebruikt en in welke strekking worden deze woorden geuit?

- *In hoeverre is er sprake van stereotypering in het taalgebruik door de ingroep?*
- *In hoeverre is er sprake van stereotypering in het taalgebruik door de uitgroep?*

De verwachting is dat de in-groep zich vooral positief uit over het onderwerp, terwijl de uitgroep zich vooral negatief zal uiten over het onderwerp.

Hoe komt het LIB in deze analyse naar voren?

- *Wat zijn de verschillen in taalgebruik tussen de in- en uitgroep?*
- *Wat zijn de overeenkomsten in taalgebruik tussen de in- en uitgroep?*

- *Zijn er veranderingen merkbaar in het taalgebruik van de in- en uitgroep t.a.v. boeren gedurende het programma?*

- *Zo ja, wat betekenen deze veranderingen in het taalgebruik voor stereotypering van boeren, voor de in- en uitgroep?*

1.5 Wetenschappelijke relevantie

In mijn onderzoek is niet zozeer sprake van wetenschappelijke relevantie, dan wel maatschappelijke relevantie. Boeren en/of het boerenleven zijn vrijwel afwezig binnen de media. Tot het moment dat Boer zoekt Vrouw op de buis kwam. Opeens kende heel Nederland boer Piet en boer Teus. Het programma zelf, een reality programma over de liefde, is niet interessant. Maar het onderwerp; boeren en het boerenleven, maakt het wel degelijk de moeite waard. Want wie weet eigenlijk hoe het eraan toe gaat op de boerderij? En zijn die boeren wel zo bot als iedereen denkt? Is er sprake van stereotypering?

De wijze waarop ik dit ben gaan onderzoeken, het taalgebruik analyseren, is echter wel wetenschappelijk.

De bestaande theorie dat taal invloed heeft op stereotypering wordt in dit onderzoek getest. Het feit dat we alles categoriseren is onvermijdelijk, en niets nieuws. Echter het toepassen van deze theorie op het onderwerp boeren en het boerenleven is wel degelijk nieuw. De gebruikte methode kan evenwel toegepast worden voor ander onderzoek, waarbij andere onderwerpen centraal staan, of waarbij een ander instrument wordt gebruikt om te gaan onderzoeken.

Mijn afstudeerbegeleider, Addy Weijers, wees mij op een artikel in de Volkskrant van 10 mei 2007. Waarin het volgende wordt beschreven. Wetenschap bestaat uit fouten. Zonder fouten is er geen wetenschap. Doordat er fouten gemaakt worden, kan men onderzoek doen en een eerder onderzoek verbeteren of veranderen. Hiermee wil ik aantonen dat het mogelijk is dat mijn onderzoek niet het gewenste resultaat oplevert, de betrouwbaarheid van het onderzoek mogelijk niet voldoende is of dat er fouten gemaakt kunnen worden, maar dat er ook dan sprake is van wetenschappelijke relevantie.

1.6 Master thesis

Het eerste hoofdstuk van deze master thesis bevat een inleidend verhaal op mijn onderzoek waarin ik in het kort het één en ander uitleg over het televisieprogramma, mijn onderzoek, en probleemstelling. Ook de aanleiding voor het onderzoek waarin ik mijn motivatie weergeef waarom ik voor dit onderwerp heb gekozen en waarom ik dit onderzoek ga uitvoeren. Wat er voor mij en de lezers zo interessant is aan een inhoudsanalyse van het taalgebruik in Boer Zoekt Vrouw. En hoe ik hiertoe gekomen ben. Vervolgens worden de Probleemstelling en deelvragen gepresenteerd. In dit onderdeel ga ik dieper in op de doelstelling van mijn onderzoek, wat wil ik hiermee bereiken?

Daarnaast staat de vraagstelling centraal die ik vooraf aan het onderzoek heb gesteld en waar ik in mijn onderzoek antwoord op probeer te vinden. Hiertoe behoren een aantal deelvragen die de vraagstelling verder uitdiepen en verhelderen. Ook de wetenschappelijke relevantie komt aan bod. Wat maakt dit onderzoek wetenschappelijk en wat is er mogelijk in de wetenschap met dit onderzoek.

In hoofdstuk twee staat het literatuuronderzoek centraal waarin de bestudeerde literatuur naar voren komt, die vertaald wordt naar een theoretisch kader. In het literatuuronderzoek wordt de bestudeerde literatuur kritisch beschreven. Het theoretisch kader toont het verband aan tussen taal en stereotypering. Dit zal aan de hand van een aantal eerdere onderzoeken aangetoond worden, om houvast aan mijn onderzoek te geven.

Vanuit de theorie heb ik mijn verwachting voor dit onderzoek geformuleerd.

Vervolgens staat in hoofdstuk drie het Onderzoek centraal. De verantwoording voor het onderzoek, en de manier van onderzoeken. Wat wordt er onderzocht en op welke manier.

Hoe wordt er geselecteerd, wat is relevant voor het onderzoek, en waarom.

De methode beschrijft op welke manier het onderzoek wordt uitgevoerd voor de inhoudsanalyse van het taalgebruik in Boer zoekt Vrouw.

Ook bevat dit hoofdstuk het Codeerschema met bijbehorende regels. Het schema dat de handleiding vormt voor het coderen van de uitspraken, met de daarbij behorende regels die beslissen hoe (of juist niet) een uitspraak gecodeerd wordt.

Hoofdstuk vier bevat de analyse. Hierin wordt verslag gedaan van hoe de analyse van het taalgebruik is verlopen. De uitkomsten van de methode worden behandeld, waarna in het volgende gedeelte de resultaten worden besproken. In dit gedeelte worden de resultaten van de analyse besproken. Wat valt er op, wat is de vorm van het taalgebruik, wat zijn verschillen en overeenkomsten, opvallendheden en misschien juist bevestiging van de verwachtingen.

In hoofdstuk 5 worden de conclusies van het onderzoek gegeven. Die bevat een samenvatting van de resultaten, en een weergave van de belangrijkste resultaten, die antwoord geven op vraagstelling en deelvragen. Als laatste een reflectie op het onderzoek waarin besproken wordt wat er twijfelachtig of minder goed aan het onderzoek was of welke problemen ik tegen ben gekomen gedurende het onderzoek. Dit is nodig om kritisch terug te kunnen kijken naar dit onderzoek en eventuele suggesties te kunnen doen voor een volgend of verder onderzoek.

Vervolgens wordt in hoofdstuk 6 een volledige lijst van alle gebruikte literatuur en geraadpleegde bronnen voor het gehele onderzoek weergegeven.

Als laatste de bijlagen. In de bijlage zal sowieso de gehele codering te vinden zijn, en daarnaast het codeboek.

Hoofdstuk 2: Literatuuronderzoek

In dit hoofdstuk aan de hand van de gevonden literatuur wordt een overzicht gegeven van relevante wetenschappelijke literatuur in het kader van dit onderzoek en de daartoe behorende vraagstelling. Deze reeds onderzochte literatuur is van belang voor mijn onderzoek om inzicht te krijgen in hetgeen er geschreven en onderzocht is in de context van dit onderzoek. Wat is er al bekend, en wat betekent dit voor het onderzoek? Hierbij wordt een kritische reflectie gegeven op de verwerkte literatuur waarbij de verschillende bevindingen met elkaar in verband worden gebracht. Het eerste gedeelte gaat in op stereotypen en stereotypering in het algemeen, waarna in het tweede gedeelte de relatie tussen taal en stereotypering duidelijk wordt gemaakt. Als laatste is er het theoretisch kader waarin de theoretische inzichten vanuit de literatuurstudie vertaald worden naar dit onderzoek. Hiertoe behoren ook een aantal verwachtingen, die vanuit de theoretische inzichten gemaakt zijn.

2.1 Stereotypen en stereotypering

'De term stereotyp (Brouwer, 1968) komt van zogenoemde platen (stypen of stiepen) in en bepaald druktechnisch proces. Het drukoppervlak van deze plaat kan voor duizenden oplagen worden gebruikt, zonder vervangen te worden. De term schijnt uit Frankrijk afkomstig te zijn ter gelegenheid van de productie van logaritmetafels in 1795. Het onveranderlijke aspect (mechanisch, herhaald, afgezaagd) is in de omgangstaal terecht gekomen en rond 1900 had het in de psychopathologie betrekking op onveranderlijke ideeën en gedragswijzen van krankzinnigen.'

2.1.1 Wat zijn stereotypen en wat is stereotypering?

Een experimentje tussen een onderzoeker en een willekeurig persoon.

O: Perhaps you would like to tell me what you are getting rid of before you do it?

P: You mean what I think stereotypes are?

O: That will work for starters.

P: Well, they're unfair statements we make about individuals because they belong to a particular group.

O: And what is de basis of these unfair statements?

P: People seem to assume that just because a person is black or gay, there are a whole lot of things he or she might be.

Bovenstaande dialoog geeft weer hoe moeilijk het is een heldere betekenis te geven van wat stereotypen zijn.

Het is niet duidelijk hoe stereotypen verschillen van 'gewone' mensen, en het is ook niet helder dat ze vermeden kunnen worden, of vermeden zouden moeten worden (Schneider, 2004:1). Aan de ene kant is het dus niet duidelijk wat het verschil is tussen een stereotype en een niet-stereotype, maar aan de andere kant is men ervan overtuigd dat het nodig is om te stereotyperen. De eerder genoemde dialoog laat zien dat we ons ervan bewust zijn dat het gaat om onjuiste verklaringen over anderen, maar het is niet bekend op basis van wat we deze verklaringen maken. De dialoog tussen de onderzoeker en een willekeurig persoon laat zien dat we een oordeel hebben over een individu omdat die tot een bepaalde groep behoort. We hanteren één kenmerk of individu als indicatie voor een gehele groep. Dit is dus een vorm van generalisatie, waarbij je dus eigenlijk alle individuen over één kam scheert omdat ze tot een bepaalde groep behoren.

In het boek *Public Opinion* Lippmann (1922) wordt de term stereotype voor het eerst gebruikt. Hij ziet stereotypen als een algemene cognitieve structuur, waartoe hij de vergissingen en vooroordelen in onze opvattingen van de wereld rekent. Hij verwijst hierbij naar opvattingen over groepen. Stereotypen zijn volgens Lippmann (1922) beelden in onze hoofden, van mensen in andere groepen, gecreëerd door cultuur, en worden gebruikt om betekenis te geven aan het gedrag van anderen. Stereotypering (Oakes, Haslam & Turner, 1994) is het proces van toeschrijven van karakteristieken aan mensen op basis van hun lidmaatschap van een groep of gedeelde meningen over personen toeschrijven, meestal persoonlijke karaktertrekken, maar veelal ook gedragingen van een groep mensen. Bovenstaande is wederom een beschrijving om aan te geven dat stereotypering een vorm van generalisatie is. We oordelen over individuen op basis van de groep waartoe zij behoren. Er bestaan opvattingen over bepaalde groepen, die automatisch worden toegeschreven aan individuen die tot deze groep behoren.

Oakes et al. (1994) benadrukken in hun boek *Stereotyping and Social reality* de relatie tussen stereotypen en de realiteit. Zij zeggen in het boek dat het belangrijk is om onszelf eraan te blijven herinneren dat stereotypen de vertegenwoordiging zijn van groepen. Daarnaast zijn het voorstellingen die meestal gebruikt worden om acties van individuen te omschrijven, te interpreteren en te voorspellen (Oakes et al., 1994:102). Zo geloven we bijvoorbeeld dat vrouwen emotioneel zijn, mannen agressief zijn en dat blanke Zuid-Afrikaners racisten zijn. Omdat wij deze individuen identificeren als lid van een groep kennen wij ze karakteristieken toe ter identificatie van deze groep.

(bron: www.autoblog.nl)

De manier waarop we ons gedragen tegenover andere mensen, en onze gevoelens of gedachtes over anderen, hangt veelal af van de sociale groep waartoe ze behoren. Of het nu wel of niet gewenst is, we hebben een mening over sociale groepen, en die zijn van invloed op de interactie met mensen die tot een groep behoren (Oakes et al., 1994). Het is dus allereerst moeilijk om een heldere betekenis te geven aan wat stereotypen zijn, en toch is het vanzelfsprekend een mening te hebben over individuen, die altijd tot een bepaalde groep behoren, en 'anders' zijn. Individuen die tot een groep behoren worden door ons, de ingroep, als uitgroep gezien. De uitgroep is 'anders', afwijkend, en wordt daardoor vooral negatief gestereotypeerd.

2.1.2 Waarom is er sprake van stereotypering?

Stereotypering wordt in een theoretische benadering van deze term (Oakes et al., 1994) verwoord als een aspect om de wereld te vertegenwoordigen, op een kleinerende wijze. Daarnaast is stereotypering een manier om een afwijking naar bepaalde individuen aan te geven.

Stereotypering is dus een manier om individuen en sociale groepen van over de hele wereld in soort van hokjes te plaatsen waarvan men bepaalde gedachten heeft en waar meningen over bestaan. Daarnaast worden individuen die mogelijk tot een groep behoren of lid zijn van een groep vanzelfsprekend met dezelfde meningen 'belast' en worden karakteristieken aangemeten ter identificatie van dit individu tot een bepaalde groep. Wederom wordt stereotypering in verband gebracht met generalisatie, omdat er sprake is van het toekennen van karakteristieken aan een individu die voor de gehele groep gelden waartoe het individu behoort.

Dit is gebaseerd op een bepaald aantal kenmerken, bijvoorbeeld kleur, ras, seksualiteit, of leeftijd. Aan de hand van die kenmerken, de karakteristieken van het individu, wordt de identiteit voor de gehele groep bepaald.

Daarnaast wordt er gesproken over het in hokjes plaatsen van individuen en groepen, een etiket of label geven aan een individu of groep om structuur aan te brengen in de samenleving, ofwel categorisering. Categorisatie is onontkoombaar. Het is niet mogelijk alles te benoemen. Om een voorbeeld te geven kijk ik naar mezelf. Ik ben naast een vrouw ook een studente, een plattelands, een werkneemster, een vriendin. Maar ik word vast en zeker in een hokje geplaatst, het hokje studente bijvoorbeeld.

In de nieuwere benaderingen (Oakes et al., 1994) wordt stereotypering beschreven als een vooroordeel, als iets waar je geen voorkeur voor hebt, als iets wat onjuist is, iets dat niet of meer dan gewoon is.

Wederom wordt aangetoond dat stereotypering negatief beladen is. Men stereotypeert wanneer mensen anders zijn, denkwijzen hebben die volgens 'ons' niet juist zijn, of leven zoals de meesten dat liever niet zien. Stereotypering wordt hier gezien als een afkeuring, een vooroordeel dat gevormd en verspreid wordt en door anderen wordt aangenomen. Er is dus sprake van een bepaalde macht, van bestaande opvattingen die worden overgenomen door anderen. Het is dan ook mogelijk een mening over iemand of een groep te hebben zonder dat we deze persoon of deze groep kennen of ontmoet hebben.

2.1.3 Wanneer stereotyperen wij?

De hypothese is dat stereotypering meer waarschijnlijk is voor kleinere groepen (in aantal) waarbij stereotypering waarschijnlijk alleen maar toeneemt wanneer de groep nog kleiner wordt, waarbij vooral individuele groepsleden in stereotypische termen worden beschreven (Oakes et al., 1994). Het zijn de groepen die afwijken, en die in de minderheid zijn, die gestereotypeerd worden.

Deze ongelijke behandeling van mensen, als leden van bepaalde groepen, komt voort uit het scheppen van een tegenstelling in meerderheid-minderheid, op basis van zichtbare of vermeende kenmerken, om angst, onzekerheid of machtsverschillen te verbergen.

Deze tegenstelling is mogelijk omdat er een grote nadruk op gemeenschappelijke aspecten wordt gelegd. Deze aspecten samen, en de negatieve waardering ervan, vormen de etiketten, die een eigen leven gaan leiden (van Driel, 1975:5). Wat hier gezegd wordt is dat mensen een soort tegenstelling vormen van degenen die goed of normaal zijn (waartoe men zichzelf rekent), en de anderen die slecht of vreemd zijn.

Mensen bepalen dus zelf dat een individu anders is op basis van wat men ziet of hoort, maar ook omdat men bang is of onzeker is over zichzelf. Op deze manier wordt een individu als minder beschouwd en verheft men zichzelf boven de andere.

Deze groepen worden als niet normaal of niet gangbaar beschouwd en dus worden ze op een bepaalde manier weggezet of wordt er op een bepaalde manier over gesproken, ofwel geëtiketteerd. Het zijn de individuen in het bijzonder die worden bestempeld, omdat die tot een groep gerekend worden, en worden gezien als vertegenwoordiging van een groep, dus gemakkelijk aan te merken als stereotype. Etikettering, ofwel categoriseren zoals in paragraaf 2.1.2 werd genoemd, is een andere vorm van stereotypering waarbij vooral over individuen geoordeeld wordt. Wij stereotyperen wanneer we groepen als 'anders' zien, en dus ongelijk behandelen.

2.1.4 Waarom is onderzoek naar stereotypering belangrijk?

Stereotypering wordt veelal gezien als discriminatie tegen bepaalde groepen. Onderzoek naar stereotypering is daarom een vereiste om met vooroordelen om te gaan. Stereotypering kan ontvangen worden als een manier om negatieve relaties tussen groepen uit te drukken, en het is belangrijk om dit proces te bestuderen, omdat relaties tussen groepen kunnen leiden tot agressie en geweld.

Behoren tot een groep op zichzelf kan betekenisvolle effecten hebben op het menselijk gedrag (Doosje, 1995). Hierbij speelt wederom macht een belangrijke rol. Opvattingen die bestaan over bepaalde groepen worden overgenomen. Daarnaast is het de meerderheid, ofwel de grote groep, die de anderen als minder en afwijkend beschouwt en dus stereotypeert.

Dat stereotypering kan leiden tot agressie en geweld duidt wederom de negativiteit van stereotypering aan. Alhoewel agressie en geweld in de literatuur niet zozeer met stereotypering worden geassocieerd blijkt wel dat onderzoek naar stereotypering van belang is om het proces beter te begrijpen om zo een manier te vinden in het omgaan met meningen, oordelen en toekennen van karakteristieken die samenhangen met stereotypering.

2.1.5 Categorisatie

Zoals hiervoor beschreven staat wordt het gedrag van de kleinere groepen, waarbij individuen in het bijzonder, gediscrimineerd. Er is sprake van categorisatie, sociale categorisatie waarbij groepen worden onderscheiden om structuur aan te brengen in het sociale milieu. Daarnaast is het ook een systeem van oriëntatie voor zelfverwijzing (self-reference), waarbij de eigen plaats in de samenleving wordt gecreëerd en gedefinieerd. Er is sprake van een ingroep en outgroep. Wie ben ik? Waar hoor ik bij? Waar hoor ik niet bij? We plaatsen mensen in hokjes, ofwel categorieën.

Veel van deze categorieën zijn gebaseerd op overeenkomstige oordelen. We gebruiken concrete voorbeelden van een categorie als een standaard voor onze oordelen van gecategoriseerd lidmaatschap (Schneider, 2004:117).

Categorisatie kan gebaseerd zijn op verschillende manieren. De belangrijkste zijn geslacht, ras en leeftijd. Deze "big three" zijn speciaal volgens Levin & Levin (1982) omdat het categorieën zijn waar mensen niet voor kiezen, ze zijn genetisch samengesteld, ze zijn niet cultureel afhankelijk (zeker in het Westen niet), ze zijn niet veranderbaar, en behoren tot één van deze groepen is gemakkelijk te bepalen.

Dan zijn er de categorieën gebaseerd op stigma's, ofwel afwijking of afkeuring, vanuit de samenleving. Hierbij valt te denken aan mensen met een handicap, ziekte, maar ook homoseksuelen.

Als laatste zijn er de overige categorieën, die vooral gebaseerd zijn op het lichamelijke kenmerken, waarbij lengte en gewicht een rol spelen. Maar ook karaktertrekken in het gezicht, dragen van een bril, haardracht, kleding, of het maken van bepaalde bewegingen kunnen redenen zijn voor stereotypering (Schneider, 2004).

De link tussen de eigen en sociale categorisatie is geformaliseerd in het concept van sociale identiteit (social identity). Hiermee wordt de individuele eigen opvatting bedoeld, afgeleid vanuit de kennis van een sociale groep/groepen waartoe hij/zij behoort, samen met de waarde en emotionele betekenis die tot dat lidmaatschap behoren (Tajfel, 1978). De theorie die hiertoe behoort is de Social identity theory.

Deze sociale identiteit theorie gaat uit van het feit dat mensen de motivatie hebben zichzelf positief te evalueren, en dat wanneer het behoren tot een groep van belang wordt voor hun eigen omschrijving (self-definition), mensen die groep ook positief evalueren. Mensen zoeken een positieve sociale identiteit. De waarde van het behoren tot een groep hangt af van de vergelijking met andere relevante groepen. Positieve sociale identiteit komt voort uit de positieve kenmerken van de ingroep ten opzichte van relevante outgroepen.

Die positieve kenmerken van de ingroep zijn de basis van discriminatie van de mindere (kleinere) groepen. De ingroup vergelijkt zich met kleinere, andere groepen, op verschillende punten zoals financiële status, waarbij positieve kenmerken voor de eigen groep worden gezocht.

Op deze manier kwam de eigen groep in het voordeel en de andere werd dus gediscrimineerd, omdat ze bijvoorbeeld minder geld hadden of minder favoriet in de samenleving waren (Turner, 1975).

De theorie geeft weer dat mensen zichzelf, en de groep waartoe zij behoren, positief evalueren. Daarnaast wordt er in vergelijking met andere groepen positieve kenmerken van de eigen groep gezocht waardoor zij de andere kleinere groep negatief beoordelen, wat hier als discriminerend, wordt benoemd, dus stereotypering van de 'anderen'. Discriminerend wordt hierbij gezien als ongelijke behandeling van anderen.

Een andere theorie is de Self-categorization theorie. Deze self-categorisatie theorie is geïntroduceerd als een theorie van processen in psychologische groepsformatie, waarbij de missie in eerste instantie het verklaren van de psychologische basis van de sociale groep was.

Waar de theorie van de sociale identiteit meer gaat om het bepalen van een eigen identiteit en tot een groep behoren die daarbij het best past, gaat deze theorie dieper hierop in door de gedachte hierachter te benadrukken.

De theorie is een algemene analyse van het functioneren van categorisatie processen in sociale waarneming en interactie waarbij gesproken wordt over issues van individuele identiteit alsmede groepsverschijnselen (Turner en Oakes, 1989), in relatie tot stereotypering.

Deze theorie doet een poging de natuur van de relatie tussen categorisatie en het groepsleven te verklaren. De vraag is of individuen alleen en altijd individuen zijn, of dat ze ook groepsleden zijn.

Aan de ene kant schetst de theorie een sterk argument dat mensen zich kunnen gedragen zowel als individu alsmede als groepslid en dat dit gedrag in de groep niet te herleiden valt tot persoonlijk gedrag. Aan de andere kant lijkt het dat een groot gedeelte van de sociale psychologie nog altijd gevormd wordt, expliciet of impliciet, door de opvatting over de gehele groep.

Het 'probleem' van stereotypering is dat individuen eerder als groepsleden worden behandeld, dan als individuen, beoordeeld op hun eigen verdiensten (Oakes et al., 1994). Deze theorie benadrukt dat individuen door de samenleving in een hokje geplaatst worden, en dus behandeld worden als de groep waartoe zij behoren, waarbij de individuele eigenschappen juist niet benadrukt worden. Een kenmerk van het individu wordt het kenmerk van de gehele groep.

Het kenmerk wordt vervolgens met gegeneraliseerde opvattingen verbonden met een waarde-oordeel. Andere kenmerken worden genegeerd. Wederom stereotypering in de vorm van generalisatie.

2.1.6 Vooroordelen en discriminatie

Stereotypering wordt in de literatuur in verband gebracht met vooroordelen en discriminatie. In hoeverre er daadwerkelijk sprake is van een relatie tussen deze termen wordt door Schneider (2004) en Macrae, Stangor & Hewstone (1996) besproken. De eerste reden om stereotypen te bestuderen, reeds genoemd in par. 2.1.4, is dat onderzoekers een verklaring wilden geven over vooroordelen en discriminatie. Stereotypes, vooroordelen en discriminatie zijn zeker gerelateerd aan elkaar op verschillende manieren.

Het is echter niet zo dat ze altijd, op dezelfde manier, en voor iedereen in alle situaties, aan elkaar gerelateerd zijn (Schneider in Macrae, et al., 1996). Zo zegt Schneider (1996) dat zowel vooroordeel als discriminatie, net zoals stereotypering geen bijzonder heldere termen zijn. Alhoewel er veelal negatief over stereotypering wordt gesproken hoeft dat niet per definitie zo te zijn, wat ook geldt voor vooroordelen en discriminatie. Het schijnt dat de gevoelens over en behandelingen van verschillende groepen mogelijk gedreven wordt door het favoriet zijn van een groep en niet zozeer door het afwijzen van een andere groep. Daarnaast zien we weinig verschil tussen de drie termen omdat ze niet gedefinieerd of gemeten zijn op overeenstemmende wijze.

Men verwacht geen algemene stereotypen van een groep om vooroordelen te voorspellen tegen een enkel groepslid of die groep, of een enkele daad van discriminatie. Er is geen speciale reden om een willekeurig geselecteerde meting van stereotypen in verband te brengen met een willekeurig geselecteerde meting van een vooroordeel (Schneider, 1996). Toch is het aannemelijk dat stereotypering opgaat in vooroordelen, waaruit vervolgens discriminatie voorkomt.

Wat hier dus eigenlijk gezegd wordt is dat er geen aantoonbaar verband bestaat tussen de drie termen. Er is geen heldere definitie van zowel stereotypering, vooroordeel als discriminatie, waardoor ze al snel in dezelfde context worden gezien. Het is wel aannemelijk om te zeggen dat stereotypering gevormd wordt door vooroordelen over anderen, omdat je een oordeel of mening hebt over individuen of groepen die je soms niet eens kent. Daarnaast kun je stereotypering zien als een vorm van discriminatie omdat je anderen als afwijkend of als de mindere ziet. Wanneer men onderscheid of verschil maakt is er sprake van discriminatie.

Toch hoeven de drie termen niet per definitie negatief te zijn, omdat het oordelen van een groep juist uit genegenheid voor de andere groep kan voortkomen. Helaas zijn het wel de negatieve aspecten waarvoor de meeste aandacht bestaat, waardoor de drie termen over het algemeen als éénzelfde vorm van waardeoordeel over of waarderingen van anderen worden gezien.

2.1.7 Kernvragen over stereotypering

Schneider (1996) maakt duidelijk dat stereotypen niet per definitie negatief, verkeerd, of collectief bepaald zijn. Toch is het een feit dat de stereotypen waarover we ons het meest druk maken de negatieve en verkeerde stereotypen zijn.

Er zijn een aantal kernvragen geformuleerd over stereotypering die in de literatuur meerder malen naar voren komt. Deze vragen verduidelijken hetgeen Schneider zegt.

Zijn stereotypen realistisch? Alhoewel de meeste theoretici aannemen dat stereotypen niet nauwkeurig zijn is het volgens Schneider (2004) niet zo dat alle beweringen over groepen niet kloppen. Sommige beweringen zijn vanuit de realiteit aangetoond en dus niet verzonnen. Alhoewel er een kern van de waarheid bestaat, worden de stereotypen wel zwaar overdreven waardoor het al snel niet meer nauwkeurig en realistisch is.

Zijn stereotypen verkeerd? Stereotypen worden als negatief ervaren, maar wat is er nu werkelijk verkeerd aan stereotypen? Door de negativiteit wordt veroordeling gestimuleerd, die schade aan kunnen richten bij leden van stereotype groepen. Maar het hoeft niet altijd negatief te zijn (Schneider, 2004).

Zijn stereotypen collectief of individueel bepaald? De meeste stereotypen zijn algemeen bepaald en worden gemakkelijk aangenomen. Tegenwoordig zien we veel meer stereotypen zelf, maar er is altijd al sprake geweest van stereotypering. Nog steeds is er vooral sprake van collectieve gedachten over groepen mensen, die stand blijven houden, omdat we aannemen dat het zo is, vooral vanuit de media geregeerd. Daarnaast speelt de cultuur een belangrijke rol (Schneider 2004).

Een voorbeeld; vrouwen zijn emotioneler dan mannen. Dit is empirisch onjuist. Uit onderzoek blijkt dat vrouwen andere emoties hebben. Deze worden verschillend gewaardeerd.

Omdat bijvoorbeeld op televisie vaker vrouwen dan mannen huilend in beeld worden gebracht wordt aangenomen dat vrouwen emotioneler zijn.

Er zit misschien een kern van waarheid in omdat vrouwen hun emotie gemakkelijker durven te tonen waardoor het lijkt alsof ze emotioneler zijn. Vrouwen kunnen bijvoorbeeld emotioneel worden door leed van anderen. Er zijn veel televisieprogramma's waar dit leed te zien is, en omdat vrouwen tijdens het kijken meer met deze mensen meeleven, lijkt het alsof vrouwen emotioneler zijn.

Samengevat

Stereotypering is het toekennen van karakteristieken aan individuen en/of de groep waartoe zij behoren, op basis van gedeelde meningen of oordelen over de groep. Er zijn twee vormen van stereotypering, namelijk generaliseren en categoriseren.

In de vorm van generalisatie wordt een individu beoordeeld op de groep waartoe hij/zij behoort.

De opvattingen en oordelen van deze groep worden automatisch aan een individu toegekend. Er is sprake van het zogenaamde 'over één kam scheren'. Bij generalisatie wordt een kenmerk van een individu, het kenmerk van de groep. Dit kenmerk wordt vervolgens verbonden met een waarde-oordeel.

Bij categorisatie wordt een label toegekend aan groepen of individuen op basis van bestaande opvattingen. Dit is het zogenaamde 'in hokjes plaatsen', waarbij sprake is van categorisering van groepen en individuen. Categorisering wordt gehanteerd om een verdeling te kunnen maken van het sociale milieu. Categorisatie is noodzakelijk omdat het onmogelijk is alle beschrijvingen van iets of iemand te benoemen.

Daarnaast is het een manier om onze eigen identiteit te bepalen, waarbij het behoren tot een groep vanuit je eigen behoefte wordt bepaald.

Alhoewel stereotypen niet helemaal vanuit het niets bepaald worden, zijn het over het algemeen overdreven gecreëerde waardeoordelen, die niet kloppen met de realiteit.

Stereotypen zijn vrijwel altijd negatief beladen omdat zij meestal behoren aan groepen of individuen die anders zijn (outgroep), of zelfs afgekeurd worden door de samenleving (of ingroep). Stereotypen hoeven niet per definitie negatief te zijn, aangezien er ook gehandeld kan worden uit genegenheid voor een groep.

Daarnaast is een negatieve trek voor de één een positieve karaktertrek voor de ander.

Maar over het algemeen is de negativiteit onvermijdelijk aangezien de negatieve stereotypen de meeste aandacht krijgen. Stereotypering wordt in verband gebracht met vooroordelen, omdat zij vaak op oordelen over anderen gebaseerd zijn, en met discriminatie, omdat het niet op dezelfde wijze behandelen van mensen als discriminatie kan worden opgevat. Stereotypen zijn moeilijk te veranderen of te vervangen. Mede omdat ze vaak collectief en cultureel bepaald zijn. Zolang er verschillende groepen op de aardbol rondlopen zal er stereotypering plaatsvinden.

2.2 Taal en Stereotypering

Alhoewel er meerdere onderzoekers weinig interesse hebben getoond in de karaktertrekken en andere kenmerken die toegeschreven worden, hebben Maas en Arcuri (1989) in hun onderzoek aangetoond dat taal invloed heeft op stereotypering. De manier waarop men iemand beschrijft of over iemand vertelt zegt iets over het waardeoordeel wat men over dit individu heeft, of de groep waartoe dit behoort.

2.2.1 Taal

De taal komt voort uit het menselijke denken. Het is het proces van waarnemen, oriënteren, aanpassen, en handelen, die tot uiting komen in spraak. Spraak is dus eigenlijk het verwoorden van het denken.

Taal is symbolisch, reproduceerbaar, zet aan tot handelen, maar schept ook afstand. De dingen zijn zoals ze benoemd worden (van Driel, 1975:30). Om te handelen moeten we onze gedachten onder woorden brengen. De taal objectiveert, waardoor een afstand ontstaat van onze ideeën, gedachten en gevoelens. Op deze manier ontstaan illusies, vergissingen en wijsheden, ofwel ideologieën, waaruit stereotypen voortkomen.

2.2.2 Taal en Stereotypering

Anne Maass en Luciano Arcuri (1989) toonden in hun onderzoek aan dat taal op verschillende manieren van invloed is op stereotypering. Taal speelt een cruciale rol in het overbrengen van stereotypen tussen personen. De overbrenger heeft in zijn communicatie invloed op de conclusie die de ontvanger trekt (Wigboldus, 2000). Subtiele, strategische keuzes in taalgebruik zijn van grote betekenis bij hoe een stereotype wordt overgedragen.

Taal is voor onderzoekers interessant is als een manier om de inhoud van nationale, etnische, en raciale stereotypen te herkennen (Maass en Arcuri, 1996).

Taal speelt een belangrijke rol bij de overdracht van stereotypen, cognitieve organisatie, in stand houden van stereotypen en de uitdrukking van stereotypische identiteiten. Naast het concreet benoemen, ofwel definiëren van een stereotype, is er ook abstract taalgebruik waarin mensen beschrijvend communiceren.

Taal en stereotypen zijn nauw met elkaar verbonden, maar er is geen algemene theorie over deze verbondenheid.

Ondanks het gebrek aan een theoretisch model is er vanuit de onderzoeken bewijs dat taal een aantal belangrijke functies vervult, van het overbrengen van stereotypen tot het onderhouden van het bestaan van stereotypen.

Toch kan taal op een hele subtiele wijze deze functies vervullen. Er wordt dan iets gezegd dat door de luisteraar niet wordt ontvangen. Of door de luisteraar niet als zodanig relevant wordt beschouwd, waardoor de betekenis van wat er gezegd werd niet begrepen wordt.

Taal heeft dus een machtige rol maar het is niet gemakkelijk om totaal bewust te zijn van de impact die taal heeft. Dit gegeven maakt analyse van taalgebruik een interessante methode om toegang te krijgen tot het subtiele minder gecontroleerde proces van stereotypering (Maas et al., 1996). Iedereen heeft een mening over boeren, en de boeren waarschijnlijk zelf ook. Het taalgebruik analyseren van verschillende partijen in het televisieprogramma maken dit onderzoek interessant om aan te kunnen geven hoe die stereotypering tot uiting komt. Juist de subtiele woorden die gebruikt worden kunnen van grote invloed zijn op dit proces.

2.2.3 The Linguistic Intergroup Bias

In navolging van het Linguistic Category Model van Semin en Fiedler in 1988 presenteren Maassen Arcuri in 1989 het Linguistic intergroup bias ofwel linguïstische intergroeps vertekening (LIB). Het LIB zegt dat het gedrag van de wenselijke in-groep en de niet wenselijke out-groep in abstracte termen gecommuniceerd wordt, terwijl het gedrag van de niet wenselijke in-groep en de wenselijke out-groep in concrete taal gecommuniceerd wordt.

Mensen omschrijven stereotype-consistente gebeurtenissen op een abstractere manier dan stereotype-inconsistente gebeurtenissen (Wigboldus, 1998). Om een voorbeeld te geven:

“De skinhead is agressief” Dit is wat men verwacht, en wordt als typerend beschouwd, dus abstract omschreven.

“De skinhead helpt de oude vrouw” Dit is wat men niet verwacht, en wordt als uitzondering beschouwd, dus concreet beschreven.

Voor deze linguïstische intergroeps vertekening zijn twee verklaringen, een motivationele verklaring en een meer cognitieve verklaring. De motivationele verklaring is gebaseerd op de sociale identiteitstheorie (zie par. 2.1.5; social identity theory) van Tajfel en Turner (1978) Volgens de sociale identiteitstheorie zijn groepsleden gemotiveerd om een positief beeld van de ingroep en daarmee ook van zichzelf in stand te houden (Tajfel, 1978).

Dit kan door de ingroep positief te doen lijken, en positief gedrag van de ingroep aan een individu toe te schrijven, en door negatief gedrag van de ingroep aan de situatie toe te schrijven. Of de uitgroep negatief af te schilderen, en negatief gedrag van de uitgroep aan een individu toe te schrijven en positief gedrag van de uitgroep aan de situatie toe te schrijven.

Positief gedrag van de ingroep en negatief gedrag van de uitgroep wordt abstracter beschreven. Negatief gedrag van de ingroep en positief gedrag van de uitgroep zal daarentegen concreter worden beschreven. In de tweede, meer cognitieve verklaring wordt verwacht gedrag abstracter omschreven dan onverwacht gedrag.

Van de ingroep wordt eerder positief gedrag verwacht dan negatief gedrag, van de uitgroep daarentegen wordt negatief gedrag eerder verwacht dan positief gedrag (Howard & Rothbart, 1980, in Maass, Ceccarelli & Rudin, 1996). Dit komt overeen met hetgeen Wigboldus (1998) beschreef aan de hand van het voorbeeld met de skinhead. Verwacht gedrag wordt als meer typisch en stabiel over de tijd gezien.

2.2.4 Abstract/Concreet taalgebruik

In de taal wordt onderscheid gemaakt tussen abstract en concreet taalgebruik. De keuze of het gebruik van abstract of concreet taalgebruik zegt iets over de wijze waarop men een individu of de groep waarbij dit individu betrokken waardeert in oordeel.

Onder concreet (Semin & Fiedler, 1988) vallen bijvoorbeeld: actiebeschrijvend werkwoord zoals bellen, slaan, kussen, lopen; actie-interpreterend werkwoord zoals bedriegen, imiteren, helpen, beoordelen; werkwoord die toestand beschrijft maar niet refereert naar concrete actie zoals verrassen, verbazen, ergeren, blij zijn.

Onder abstract (Semin & Fiedler, 1988) vallen bijvoorbeeld: werkwoorden die refereren aan een langdurende toestand, die geabstraheerd wordt uit specifieke gedragingen zoals houden van, haten, bewonderen, Aardig vinden; bijvoeglijk naamwoord meestal in naamwoordelijk gezegde: behulpzaam zijn, eerlijk zijn, impulsief zijn etc.

Wanneer gekeken wordt naar abstract en concreet taalgebruik bij stereotypering blijkt dat abstract taalgebruik gebruikt wordt voor het beschrijven van het gedrag van de niet-wenselijke uitgroep en de wenselijke ingroep. Dit ondersteunt het negatieve beeld van de uitgroep en het positieve beeld van de ingroep.

Mensen hebben de neiging verwachtingen die overeenstemmen in abstracte termen te beschrijven, maar concrete termen gebruiken wanneer mensen bewijs hebben niet-overeenstemmende verwachtingen te treffen (Maas et al., 1992). Dus we gebruiken abstracter taalgebruik als we informatie beschrijven die consistent is met wat we verwachten en concreter wanneer het niet overeenkomt met wat we verwachten (Wigboldus, 2000). Persoonlijke indrukken worden gevormd door personen onder elkaar, waarbij zoals eerder genoemd taal een, soms subtiele, cruciale rol speelt. Subtiele verschillen in taal voeren de verwachtingen van de spreker over een actor naar de ontvanger (Wigboldus, 2000). Met als gevolg dat de ontvanger een indruk vormt van iemand die ze nog nooit hebben ontmoet, op basis van de impliciete mening die in de keuze van woorden van de spreker tot uiting komt. Het onderzoek toont aan dat de perceptie van iemand niet alleen persoonlijk gevormd wordt, maar ook overgenomen wordt van anderen.

Het is mogelijk een waardeoordeel over iemand te vormen zonder deze persoon te hebben ontmoet. Dit op basis van het taalgebruik van anderen, waarin de opvatting van dit individu of de groep tot uiting komt, en dat aangenomen en overgenomen wordt, en weer uitgesproken wordt, en door anderen weer aangenomen en overgenomen wordt, etc.

2.3 Theoretisch kader

Vanuit het literatuuronderzoek wil ik voor mijn onderzoek de theorie gebruiken die aantoont dat taalgebruik van invloed is op het beeld wat men heeft over stereotypen. De theorie die aantoont dat de keuze voor abstract of concreet taalgebruik bepalend is voor het beeld van stereotypen vanuit zowel de in- als uitgroep, in bepaalde situaties, is de theorie die het kader vormt voor mijn onderzoek.

Maass en Arcuri (1992) maken een vergelijking tussen abstract en concreet taalgebruik. In het onderzoek rond het gedrag van voetbalaanhangers binnen een ingroep en uitgroep, hebben zij gekeken naar het taalgebruik van zowel de in- als uitgroep.

Abstract taalgebruik wordt gebruikt voor het beschrijven van het gedrag van de niet-wenselijke out-groep en de wenselijke ingroep. Dit ondersteunt het negatieve beeld van de uitgroep en het positieve beeld van de ingroep. Mensen hebben de neiging verwachtingen die overeenstemmen in abstracte termen te beschrijven, maar concrete termen gebruiken wanneer mensen bewijs hebben niet-overeenstemmende verwachtingen te treffen (Maas et al., 1992).

Dit komt overeen met de studie van Wigboldus (2000), die in het *artikel How do we communicate stereotypes*, aantoont dat we abstracter taalgebruik gebruiken als we informatie beschrijven die consistent is met wat we verwachten en concreter wanneer het niet overeenkomt met wat we verwachten. Wigboldus heeft eveneens een aantal artikelen geschreven over virtuele stereotypen. Deze artikelen zijn qua theorie en uitkomsten voor dit onderzoek interessant. Wigboldus (2000) toont aan dat taal een cruciale rol speelt in het overbrengen van stereotypen tussen personen. De overbrengen heeft in zijn communicatie invloed op de conclusie die de ontvanger trekt.

Hierbij sluit hij zich aan bij Maass en Arcuri (1996) die zeggen dat subtiele, strategische keuzes in taalgebruik, van grote betekenis zijn bij hoe een stereotype wordt overgedragen.

In het artikel *Communicating expectancies about others* beschrijft Wigboldus (2006) het experiment over de verschillen in taalkundige abstractie die gebruikt worden om verwachte en onverwachte informatie over een individu te bespreken. Persoonlijke indrukken worden gevormd door personen onder elkaar, waarbij zoals eerder genoemd taal een subtiele maar cruciale rol speelt. Subtiele verschillen in taal voeren de verwachtingen van de spreker over een actor naar de ontvanger.

Met als gevolg dat de ontvanger een indruk vormt van iemand die ze nog nooit hebben ontmoet, op basis van de impliciete mening gevoerd door de keuze van woorden van de spreker.

Het onderzoek toont aan dat de perceptie van iemand niet alleen persoonlijk gevormd wordt, maar ook ontstaat tussen verschillende personen. Het is mogelijk een waardeoordeel over iemand te vormen zonder deze persoon te hebben ontmoet.

Deze theorieën zijn voor dit onderzoek van belang omdat zij exact weergeven welke rol taal speelt binnen stereotypering en de verwachtingen die mensen hebben van anderen.

In het onderzoek zal hier ook zeker sprake van zijn omdat de vrouwen de boeren niet kennen, en misschien zelfs nog nooit een boer ontmoet hebben. Juist hierdoor zal mogelijk vanuit het taal van de vrouwen naar voren komen welk beeld zij van boeren of het boer zijn hebben.

Ik wil het taalgebruik van de verschillende partijen in het televisieprogramma Boer zoekt Vrouw analyseren over het boer zijn. Ik hoop op deze wijze te kunnen aantonen hoe stereotypering over boeren eruit ziet, welke vooroordelen er zijn, welke verwachtingen de verschillende partijen over boeren hebben.

Dit wil ik gaan doen door het taalgebruik te gaan analyseren op positieve en/of negatieve waardering, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen abstract en concreet taalgebruik. Hierbij is het van belang dat ook het taalgebruik dat meestal aan de kijkers ontgaat, opgemerkt wordt, omdat juist die cruciaal kan zijn in de meningvorming.

Wat ik al eerder noemde is vooral het abstract positieve en/of concreet negatieve taalgebruik van belang voor de analyse, omdat bij deze vorm van taalgebruik sprake is van stereotypering.

2.3.1 Verwachtingen

Vanuit de theorie omtrent het gebruik van abstract of concreet taalgebruik van de in en uitgroep in bepaalde situaties, zijn de verwachtingen van mijn onderzoek dat de dat de ingroep, ofwel de boeren vooral positieve taal gebruiken, en dat de uitgroep vooral negatieve taal gebruikt over boeren, en/of het leven op het platteland.

Daarbij zal er abstract taalgebruik worden gebruikt voor het beschrijven van het gedrag van de niet-wenselijke uitgroep (boeren) en de wenselijke ingroep (vrouwen). Dit ondersteunt het negatieve beeld van de uitgroep, in dit geval de vrouwen, en het positieve beeld van de ingroep, in dit geval de boeren.

Omdat mensen de neiging hebben verwachtingen die overeenstemmen in abstracte termen te beschrijven, maar concrete termen gebruiken wanneer mensen bewijs hebben niet-overeenstemmende verwachtingen te treffen, wordt voor het onderzoek verwacht dat de vrouwen abstract taalgebruik gebruiken wanneer zij het verwachte gedrag van de boeren beschrijven, en concreet taalgebruik gebruiken wanneer zij het niet-verwachte gedrag van de boeren beschrijven. Wat eigenlijk betekent dat wanneer er uitspraken voorkomen met abstract positief en/of concreet negatief taalgebruik er sprake is van stereotypering van boeren over het boer zijn. En wanneer er uitspraken voorkomen met abstract negatief en/of concreet positief taalgebruik er sprake is van stereotypering van vrouwen over het boer zijn.

Vooraf aan de inhoudsanalyse worden een aantal hypothesen geformuleerd, die in de analyse getoets worden. De hypothesen luiden als volgt:

H1: De meeste uitspraken over boeren en/of het boerenleven worden gedaan door de vrouwen.

H2: Er worden in totaal meer positieve dan negatieve uitspraken gedaan over boeren en/of het boerenleven.

H3: Er worden in totaal meer abstract positieve uitspraken over boer en/of het boerenleven gedaan dan abstract negatieve door de ingroep.

H4: Er worden in totaal meer concreet positieve uitspraken over boer en/of het boerenleven gedaan dan concreet negatieve door de outgroep.

H5: Boeren doen meer abstract positieve uitspraken en concreet negatieve boeren en/of het boerenleven dan de vrouwen.

H6: Vrouwen doen meer abstract negatieve uitspraken en concreet positieve uitspraken over boeren en/of het boerenleven dan de boeren.

H7: De presentatrice doet meer abstract negatieve uitspraken en concreet positieve uitspraken over boeren en/of het boerenleven dan de boeren.

H8: De partij overig doen meer abstract negatieve uitspraken en concreet positieve uitspraken over boeren en/of het boerenleven dan de boeren.

H9: In de eerste aflevering is er meer sprake van stereotype taalgebruik door de vrouwen, dan in de laatste aflevering.

H10: In seizoen 2 is er een afname van abstract negatief en concreet positief taalgebruik van de vrouwen over boeren en/of het boerenleven, terwijl er een toename is van abstract positief taalgebruik en concreet negatief taalgebruik over boeren en/of het boerenleven van de vrouwen.

Hoofdstuk 3: Het onderzoek

In dit onderzoek heb ik aan de hand van de vorm van het taalgebruik in het televisieprogramma Boer zoekt Vrouw geanalyseerd of er sprake is van stereotypering van boeren. Daarnaast, werden de verschillen in dit taalgebruik tussen de ingroep (de boeren) en de uitgroep (de vrouwen, de presentatrice, en overig) geanalyseerd. Ook werd onderzocht of er veranderingen plaats hebben gevonden in het taalgebruik van de verschillende groepen, in het begin en het eind van beide seizoenen. Alleen uitspraken over boeren of het boerenleven werden meegenomen in de analyse. In dit hoofdstuk wordt de gevolgde werkwijze systematisch beschreven, in de vorm van de te onderzoeken eenheden, de gekozen methode, het proces van gegevens verzamelen, het coderen, de analyse, en de weergave van de gevonden resultaten.

(bron: www.boerzektvrouw.kro.nl)

3.1 Onderzoekseenheden

De analyse van het taalgebruik in Boer zoekt Vrouw betreft de afleveringen van het eerste en tweede seizoen van het televisieprogramma. Hierin zijn voor beide seizoenen een aantal afleveringen in het bijzonder van belang. Dit zijn de aflevering van de speeddate, waar de boeren voor het eerst kennis maken met de vrouwen, de aflevering wanneer de vrouwen voor het eerst op de boerderij komen voor de logeerpartij, en de laatste afleveringen waarin teruggeblikt wordt op het hele avontuur. Deze afleveringen spelen een grote rol voor het onderzoek omdat verwacht wordt dat hier de meeste data verzameld kunnen worden, in de vorm van uitspraken over boeren en/of het boerenleven. In deze afleveringen zijn namelijk alle partijen aanwezig, en staan nieuwe en cruciale momenten centraal. Voorbeelden hiervan zijn de eerste kennismaking met de boeren (en de vrouwen), de boerderij, en het leven op de boerderij, maar ook de terugblik op die eerste kennismaking, het leven op de boerderij en de gebeurtenissen en keuzemomenten gedurende het televisieprogramma. Het is mogelijk dat de vrouwen vooroordelen of meningen hebben, misschien zonder ooit een boer te hebben ontmoet, die tijdens deze aflevering worden uitgesproken. De laatste aflevering, oftewel de terugblik is vooral van belang om een eventuele verandering van het taalgebruik van de verschillende groepen te kunnen weergeven. Misschien hebben de vrouwen hun beeld over boeren bijgesteld of juist niet, of denken de boeren juist anders over het boerenleven.

Omdat ik verwacht dat op deze nieuwe en cruciale momenten de meeste uitspraken over boeren en/of het boerenleven worden gedaan, zeker t.o.v. de overige afleveringen, worden deze afleveringen sowieso meegenomen in de analyse.

Mochten bovengenoemde afleveringen niet genoeg materiaal opleveren dan zullen alle afleveringen gebruikt worden om zoveel mogelijk uitspraken te verzamelen om een significant resultaat te krijgen.

De verschillende partijen waarvan het taalgebruik wordt onderzocht zijn de ingroep; de boeren, en de uitgroep; de vrouwen die deelgenomen hebben aan het programma, de presentatrice van het programma Yvon Jaspers, die tevens het commentaar verzorgt tijdens de uitzending. Daarnaast is er een partij overig, waaronder kijkers, fans, en familie van zowel de boeren als de vrouwen vallen. Het is mogelijk dat de in- en/of uitgroep veranderen na afloop van de analyse. Zie par. 2 van dit hoofdstuk.

Van de te onderzoeken afleveringen wordt van de uitingen over het onderwerp; boeren, en/of leven op het platteland een transcript gemaakt. Daarnaast worden ook de uitspraken over de boer zelf meegenomen in de analyse. Zoals in de theorie wordt genoemd is er bij stereotypering sprake van categorisatie. Hierbij wordt een kenmerk van een individu het kenmerk voor de gehele groep. Het is mogelijk dat er een persoonlijke uitspraak wordt gedaan over een boer, die eigenlijk voor de gehele groep geldt, of die op een andere manier van belang is voor de analyse.

Het transcript bevat alle uitspraken over boeren en/of het boerenleven van de verschillende partijen. Hierbij is de context van belang voor de juiste interpretatie van de uitspraken. Tevens wordt er een codeerschema gemaakt waarin de partijen (actoren) en variabelen staan, met bijbehorende regels om het taalgebruik te kunnen coderen. Nadat het transcript compleet is kunnen de zinnen gecodeerd worden op de verschillende soorten van taalgebruik. De resultaten zullen mij uiteindelijk helpen een juiste analyse te maken van het taalgebruik in Boer zoekt Vrouw. In deze analyse zullen vergelijkingen en overeenkomsten naar voren komen, en worden uitzonderingen en/of opvallendheden weergegeven. Hierbij maak ik gebruik van het dataprogramma SPSS. Vervolgens kunnen er conclusies getrokken worden die antwoord geven op de probleemstelling en de onderzoeksvragen.

3.2 Methode: kwantitatieve inhoudsanalyse

'Bij een inhoudsanalyse met systematisch-kwantificerende werkwijze (Wester, 2006) gaat het meestal om onderzoek volgens het survey-ontwerp, waarbij de waarnemingen worden gedaan door codeurs met een vergelijkbaar waarnemingsinstrument. Door middel van coderen probeer je vast te stellen wat men over de inhoud van de betreffende media kan zeggen, bijvoorbeeld wat er zoal in naar voren komt en hoe dat gebeurt.

In deze master thesis probeer ik door middel van coderen van uitspraken vast te stellen of er sprake is van stereotypering in het taalgebruik van in- en uitroep, en zo ja, hoe deze stereotypering zichtbaar is in het taalgebruik.

In het kort beslaat de inhoudsanalyse het uitwerken van de probleemstelling, die te vinden is in hoofdstuk 1 van deze master thesis. De probleemstelling bevat een doelstelling (waar wil ik uitspraken over doen?) en een vraagstelling (specifieke vraag) vanuit een bepaalde invalshoek. Hetgeen waar je uitspraken over wilt doen bepaalt waar je naar gaat kijken. Ik wil uitspraken doen over stereotypering van boeren, en dus heb ik besloten dat ik ga kijken naar het taalgebruik in Boer zoekt Vrouw.

Aan de hand van de theorie heb ik het begrip (stereotypering) uitgewerkt, wat is stereotypering en wat wordt erover gezegd? Wat is er reeds onderzocht en wat betekent dit voor mijn onderzoek?

Vervolgens heb ik dit gespecificeerd door het verband tussen taalgebruik en stereotypering te gaan onderzoeken, waardoor je op bepaalde eigenschappen stuit, in dit geval bijvoorbeeld het LIB-model. Vanuit deze operationalisatie ben ik tot een aantal indicatoren gekomen, namelijk de dimensies van taalgebruik (op schaal van abstract naar concreet) gewaardeerd als positief, negatief of neutraal. Deze indicatoren worden in dit onderzoek meetbaar gemaakt d.m.v. een waarnemingsinstrument, ofwel een codeboek. De methode, een kwantitatieve inhoudsanalyse door het coderen van uitspraken, wordt in de praktijk gebracht door allereerst het verzamelen van data; het transcript, en vervolgens het toepassen van het instrument; het codeboek.

Op deze manier wordt het taalgebruik in Boer zoekt Vrouw meetbaar gemaakt, waardoor de tendens in de uitspraken zichtbaar wordt (zie codeboek in de bijlage). Daarna worden de verzamelde gegevens bewerkt en met behulp van de computer geanalyseerd. Dit leidt tot uitspraken over opvallendheden, verschillen en/of overeenkomsten in de variabelen (in- en uitroep).

Tenslotte worden de analyseresultaten geïnterpreteerd, waarbij de probleemstelling centraal staat. Vervolgens worden de conclusies geformuleerd, waarbij antwoord gegeven wordt op de vraagstelling en de deelvragen.

Hoe dit proces van inhoudsanalyse tot uiting is gekomen in mijn onderzoek volgt hieronder.

De transcriptie die de uitspraken van de verschillende partijen bevat, waarvan het taalgebruik wordt geanalyseerd worden gecodeerd aan de hand van een codeerschema. Hierbij wordt gekeken wat voor soort taalgebruik er wordt gebruikt (abstract/concreet) en de mate van waardering (positief, negatief, neutraal).

Voor de analyse maak ik gebruik van het Linguistic Category Model van Semin en Fiedler (1988) die een aantal dimensies onderscheiden van abstract naar concreet.

Onder concreet vallen:

- Descriptive Action Verbs (DAV's), actiebeschrijvend werkwoord zoals bellen, slaan, kussen, lopen.
- Interpretive Action Verbs (IAV's), actie-interpreterend werkwoord zoals bedriegen, imiteren, helpen, beoordelen en
- State Action Verbs (SAV's), werkwoord die toestand beschrijft maar niet refereert naar concrete actie zoals verrassen, verbazen, ergeren, blij zijn.

Onder abstract vallen:

- State Verbs (SV's), werkwoorden die refereren aan een langdurende toestand, die geabstraheerd wordt uit specifieke gedragingen zoals houden van, haten, bewonderen, Aardig vinden.
- Adjectives (Adj's), naamwoordelijk deel in het naamwoordelijk gezegde: behulpzaam zijn, eerlijk zijn, impulsief zijn etc.

Deze dimensies worden positief, negatief of neutraal gewaardeerd, waardoor er 15 categorieën zijn waarop gescoord kan worden.

Maass & Arcuri (1996) maken in hun onderzoeken ook gebruik van het model van Semin en Fiedler. Zoals ik al eerder heb aangegeven ga ik het taalgebruik analyseren van de in- en uitgroep. Onder de in-groep worden de boeren verstaan. Onder de uitgroep worden voorlopig de vrouwen die deel hebben genomen aan het televisieprogramma, de presentatrice Yvon Jaspers, die ook het commentaar verzorgd, en de partij overig verstaan.

Na bepalen of de uiting concreet dan wel abstract is wordt bepaald of de uiting positief dan wel negatief is (of neutraal), waarna de code kan worden toegewezen.

Voor de in- en uitgroep worden vervolgens de verschillende codes geteld die aan hun uitingen zijn toegewezen. Bij elk van deze codes horen regels die bepalen hoe een bepaalde uitspraak gecodeerd wordt, bijvoorbeeld:

NB1: een personage kan een uiting doen namens een ander personage. Die uiting wordt dan opgeteld bij degene waarover de uiting wordt gedaan en niet bij degene die de uiting doet.

NB2: Een hoofdbewering die abstract is en vervolgens wordt ondersteund door concrete uitingen, wordt gecodeerd als de hoofdbewering, dus abstract.

Alle uitingen waarin wordt gesproken over boeren, en/of het boerenleven worden gecodeerd en pas daarna wordt van de in- en uitgroep vastgesteld hoe zij zich ten opzichte van het onderwerp uiten. Er zijn dus eigenlijk twee groepen, de boeren en de niet-boeren. Alhoewel de vrouwen, Yvon Jaspers en de partij overig, niet tot de boeren behoren, en er dus sprake is van een in- en uitgroep, kan pas na codering worden vastgesteld of zij (de vrouwen, de presentatrice en de partij overig) de boeren positiever waarderen dan de boeren zelf en zichzelf mogelijkerwijs dus toch tot die ingroep vinden behoren.

Zijn er verschillen of overeenkomsten te herkennen tussen de in- en out-groep? En hoe verhouden die zich tot elkaar? Hebben er veranderingen plaatsgevonden gedurende het programma? En wat betekenen deze veranderingen voor de in- en uitgroep.

Aan de hand van de resultaten kan vervolgens worden bepaald in hoeverre er sprake is van een in- en uitgroep, maw. wat is de ingroep resp. uitgroep van de verschillende personages in televisieprogramma Boer zoekt Vrouw.

De getelde codes zijn vervolgens vergeleken met de uit de resultaten van Maass & Arcuri (1992) gemaakte veronderstellingen:

Concrete termen worden gearticuleerd als er een negatieve uiting wordt gedaan over de ingroep en als er een positieve uiting wordt gedaan over de outgroep;

Abstracte termen worden gearticuleerd als er een positieve uiting wordt gedaan over de ingroep en als er een negatieve uiting wordt gedaan over de outgroep.

Het volledig uitgewerkte codeboek met daarin de uitgewerkte codeerregels is toegevoegd als bijlage. De resultaten van de analyse zijn te vinden in hoofdstuk 4 van deze master thesis waarin het verloop van de analyse behandeld wordt. In hoofdstuk 5 van deze thesis is een samenvatting van de (belangrijkste) resultaten te vinden, waarbij antwoord gegeven wordt op de vooraf gestelde probleemstelling met bijbehorende deelvragen.

Hoofdstuk 4: Resultaten

4.1 Analyse

In dit onderzoek naar stereotypering van boeren werd het taalgebruik in televisieprogramma Boer zoekt Vrouw geanalyseerd. Hiervoor zijn alle 28 afleveringen van beide seizoenen Boer zoekt Vrouw uitvoerig bekeken. Alle uitspraken over boeren en/of het boerenleven werden geselecteerd en in een transcript gezet. Deze uitingen bevatten uitspraken over bijvoorbeeld; hoe boeren zich gedragen, hoe ze eruit zien, welk beeld men heeft of had van boeren en of dat beeld overeenkomt nu ze daadwerkelijk boeren hebben ontmoet. Maar ook het beeld dat boeren zelf hebben over boeren in het algemeen. Ook uitspraken die worden gedaan over een bepaalde boer en die te veralgemeniseren zijn voor alle boeren werden meegenomen in de analyse. De uitspraken die werden gedaan over een specifieke boer, werden ook meegenomen in de analyse. In het programma zijn 4 partijen aanwezig, die uitspraken over boeren en/of het boerenleven kunnen doen, namelijk de boeren, de vrouwen, de presentatrice en de partij overig, die bestaat uit kijkers, fans, familie en bekende Nederlanders.

Seizoen 1 Uitzending 1

Presentatrice, Yvon Jaspers loopt op het erf van een boer en ter introductie van de eerste aflevering waarin zij straks één voor één zal kennismaken met de 10 boeren doet zij de volgende uitspraak.

Presentatrice: Sommigen een tikkeltje verlegen,
anderen gepokt en gemazeld door het harde werken op de boerderij.

De presentatrice en boer Peter staan in de tuin van de boer waar hij wat bladeren bij elkaar aan het vegen is, wanneer zij het volgende vraagt.

Presentatrice: Peter, wat is nu het allermooiste aan boer zijn?

Boer: Het allermooiste?

Dat je alles ziet groeien en bloeien, dat je daartussen mag werken.

Het is gewoon schitterend!

In totaal zijn er 196 uitspraken gedaan over boeren en/of het boerenleven, waarvan het merendeel in het eerste seizoen werd gedaan. Zoals verwacht werden zowel in eerste als de laatste aflevering van Boer zoekt Vrouw veel uitspraken gedaan over boeren en/of het boerenleven. In de eerste uitzending maken we kennis met de boeren en wil de presentatrice dan ook graag van de boeren weten wat er zo mooi is aan het vak, maar ook wat de mindere kanten zijn van het boerenleven. Vooral in het eerste seizoen wordt hier veel aandacht aan besteed. In het tweede seizoen is daar veel minder belangstelling voor.

Nadat het transcript met daarin zowel de vragen en aanleidingen voor de uitspraken, als alle uitspraken over boeren en/of het boerenleven van de verschillende partijen in Boer zoekt Vrouw compleet is, zijn de uitspraken gecodeerd. Voor en gedurende de codering is er een codeboek gemaakt, waarin staat vermeld welke code aan welk taalgebruik wordt toegekend, en een lijst met regels en uitzonderingen, om de uitspraken te kunnen voorzien van de juiste code. Dit codeboek is te vinden in de bijlage.

Boer: Het allermooiste? Dat je alles ziet groeien en bloeien, dat je daartussen mag werken. Het is gewoon schitterend!

De boer zegt, *het allermooiste is dat* je alles ziet groeien en bloeien, dat je daartussen mag werken. Het is gewoon schitterend!

Het allermooiste zegt iets over boer zijn, waarbij *het allermooiste* een abstract woord is, een positief naamwoordelijk deel van naamwoordelijk gezegde over het boer zijn, die de code AP kent.

Dat je alles ziet groeien en bloeien, dat je daartussen mag werken, zijn werkwoorden die refereren naar een langdurige toestand. Deze uitspraak wordt gecodeerd als abstract positief, code AP.

De zin *Het is gewoon schitterend* is wederom een abstract positieve uitspraak over het boer zijn, en wordt gecodeerd als AP.

Het coderen van de uitspraken over boeren en/of het boerenleven blijkt lastig. Het maken van een codeboek met regels is hierbij noodzakelijk om consistent te zijn in het toekennen van de codes. Bij sommige uitspraken worden er vergelijkingen gemaakt met het stadsleven, maar is dat dan negatief voor het boerenleven?

Het is belangrijk te weten in welke context de uitspraak is gedaan, om er zeker van te zijn dat de goede code wordt toegekend. Daarom zijn bij twijfelgevallen, maar ook bij vele andere uitspraken een verwijzing gemaakt aan het eind van de codering om de keuze voor een bepaalde code toe te lichten. De codering is eveneens te vinden in de bijlage.

Overig (dochter vrouw): Je begint zelfs als boers te praten. CN

De oudste dochter van deze vrouw laat weten dat ze het niet eens is keus van haar moeder om al zo snel bij boer Hans in te trekken. Meteen na het programma is deze vrouw op de boerderij gaan samenwonen met Hans, zijn zonen haar jongste dochter. Tijdens een etentje merkt de oudste dochter op dat haar moeder zelfs al boers begint te praten. In dit geval is deze uitspraak concreet negatief, code CN.

Bijzonder zijn de uitspraken door de partij overig. De populariteit van het programma heeft ertoe geleid dat iedereen boer Piet en boer Gerrit lijkt te kennen.

Zij hebben dan ook een duidelijke mening over de boeren, over hoe de vrouwen zich aanpasten aan het boerenleven, maar vooral ook over de inhoud van het programma; "pottenbakken is toch niets voor een boer".

Nadat alle uitspraken, die daadwerkelijk iets over boeren en/of het boerenleven zeggen, zijn voorzien van een code, kan de data-analyse van start. Om de gecodeerde uitspraken te kunnen analyseren is gebruik gemaakt van het data programma SPSS.

Door vier variabelen te formuleren kan een compleet overzicht gegeven worden van de uitspraken, waardoor het mogelijk is een volledige analyse te maken van de verzamelde data. De 4 variabelen zijn als volgt; seizoen, aflevering, wie, en taalgebruik. Door de keuze van deze variabelen kan naast wie zegt iets, en op welke manier, ook iets gezegd worden over de 2 seizoenen en de afleveringen.

De verzamelde data werden als volgt ingevoerd:

Seizoen 1=1 2=2

Aflevering 1=1 2=2 3=3 etc. t/m13
14=Boer zoekt Vrouw

Wie 1=boer 2=vrouw 3=presentatrice
4=overig

Taalgebruik 1=CP 2=CN 3=CP/N 4=AP
5=AN 6=AP/N

Opvallend is het vele abstracte taalgebruik, en dan vooral positief abstract taalgebruik, waar zowel de boeren als de vrouwen een groot aandeel in hebben.

Vanuit de literatuur zijn concrete hypotheses geformuleerd die in deze analyse zijn getoetst. Het resultaat daarvan wordt in het volgende hoofdstuk gepresenteerd. Deze hypotheses worden in deze analyse getoetst en met behulp van tabellen en grafieken verduidelijkt. Vanuit deze resultaten kan in de conclusie antwoord worden gegeven op de probleemstelling die aan het begin van de thesis werd geformuleerd.

4.2 Resultaten

De resultaten van het onderzoek worden gepresenteerd aan de hand van de geformuleerde hypotheses. In de analyse zijn deze hypotheses getoetst en het antwoord daarop is hier te vinden. Doormiddel van tabellen en grafieken wordt aangetoond hoe de aantallen en percentages van het taalgebruik van de verschillende partijen eruit zien, en zich tot elkaar verhouden. Aan de hand van de resultaten zal blijken of de theorie van taal en stereotypering opgaat voor Boer zoekt Vrouw.

Hoeveel?

In totaal zijn er 196 uitspraken over boeren en/of het boerenleven gecodeerd, die allemaal zoals bovengenoemd ingevoerd zijn in het data programma. Voordat er een oordeel wordt gegeven over het taalgebruik in Boer zoekt Vrouw wordt eerst een algemene analyse gegeven aan de hand van de verzamelde data. Van de 196 gecodeerde uitspraken over boeren en/of het boerenleven werden maar liefst 112 uitspraken over boeren en/of het boerenleven gedaan in seizoen 1 en 84 uitspraken in seizoen 2. Procentueel gezien betekent dit dat 57 % van de uitspraken over boeren en/of het boerenleven uit seizoen 1 komen tegenover 43 % uit seizoen 2.

Tabel 1: Frequentie uitspraken seizoen 1 en 2

Seizoen	Aantal	Percentage
1	112	57%
2	84	43%
Totaal	196	100%

De eerder genoemde gegevens worden hierboven in tabel 1 getoond. Vanuit deze tabel kunnen we opmerken dat in het eerste seizoen veel aandacht bestond voor boeren en/of het boerenleven en dat daar in het tweede seizoen minder aandacht aan werd geschonken. Misschien was het nieuwtje eraf, of werd er meer aandacht aan de liefde en emotie besteed, waar het programma uiteindelijk om draait.

Op de website van KRO 's Boer zoekt Vrouw zijn een aantal columns te lezen, waar bovengenoemde opmerking verklaard wordt door Minister Veerman van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en Henk Angenent, schaatser en boer.

"Net als de vorige keren zag ik mooie beelden van het platteland, mensen die van het open landschap genoten en boeren die hard werkten. Maar het meest indrukwekkend waren nu de emoties van de deelnemers", aldus minister Veerman. (2006)

Henk Angenent: *"Deze serie Boer zoekt vrouw is totaal anders dan de vorige reeks. Mij valt op dat er veel meer emotie bij komt kijken. Alleen al tijdens deze aflevering vloeide er bij twee personen tranen en dan is het keuzemoment nog niet eens geweest! De reden hiervan is omdat de vrouwen van dit jaar meer weten wat ze te wachten staat. Ook is er veel meer strijd. De vrouwen wachten niet meer zozeer af wat de boer wil, maar denken meer en meer na of ze het zelf allemaal nog wel zien zitten met hun boer". (2006)*

(bron: www.boerzoektvrouw.kr

Er kunnen vanuit de analyse verder geen uitlatingen worden gedaan over de verhouding uitspraken over emotie/ uitspraken over boeren, wat overigens ook niet van belang is voor dit onderzoek, maar duidelijk is dat in seizoen 2 minder gesproken wordt over boeren en/of het boerenleven. Ondanks het verschil van beide seizoenen zijn er genoeg uitspraken over boeren en/of het boerenleven gedaan om iets te kunnen zeggen over stereotypering van boeren.

Wanneer?

In hoofdstuk 3 van deze thesis is er een veronderstelling gedaan over een aantal afleveringen die in het bijzonder van belang zouden zijn, omdat hier een belangrijke gebeurtenis centraal staat.

Dit zijn de aflevering van de speeddate, waar de boeren voor het eerst kennis maken met de vrouwen, de aflevering wanneer de vrouwen voor het eerst op de boerderij komen voor de logeerpartij, en de laatste afleveringen waarin terug geblikt wordt op het hele avontuur. Verwacht werd dat door deze gebeurtenissen veel uitspraken zouden worden gedaan over boeren en/of het boerenleven, data voor dit onderzoek. Voor beide seizoenen betekent dit dat de afleveringen 1, 3, 4, 5, 6, en 14 de meeste data zouden moeten opleveren. Toch zijn alle afleveringen van Boer zoekt Vrouw meegenomen in de analyse, om zoveel mogelijk data te kunnen verzamelen. Het is mogelijk dat de hypothese niet klopt, en dan mis je van de overige afleveringen mogelijk een groot aantal afleveringen. Ook daarom worden alle afleveringen meegenomen in de analyse.

Tabel 2: Uitspraken over boeren en/of het boerenleven door de verschillende partijen in seizoen 1.

Aflevering	boer	vrouw	presentatrice	overig	totaal
1	31	0	7	0	38
3	2	12	0	0	14
4	8	6	0	0	14
5	0	9	0	0	9
6	0	2	3	0	5
7	0	1	2	0	3
8	0	7	2	0	9
9	0	3	0	0	3
10	0	5	1	0	6
14	2	0	0	9	11
Totaal	43	45	15	9	112

De tabel van seizoen 1 laat zien dat de meeste uitspraken over boeren en/of het boerenleven in aflevering 1 zijn gedaan.

Tijdens deze aflevering gaat de presentatrice bij de boeren langs, stelt ze vragen en de boer vertelt wat hem zoal bezig houdt. Hoe het is om boer te zijn en wat er zo mooi of minder mooi is aan het boerenleven.

Presentatrice: Wat is nou zo leuk aan boer zijn?

Boer: Uhhh, de vrijheid, en de handel, ja gewoon, van alles.

Je kunt doen en laten waar je zin in hebt,

net als nu, een beetje trekker rijden.

Presentatrice: Wat zijn nou de mindere kanten van het boer zijn?

Boer: Veel uren maken en weinig verdienen.

Geen verrassend resultaat dus. De vrouwen en de partij overig komen tijdens deze aflevering niet voor. Bij de derde en vierde aflevering staat de speeddate met tien vrouwen en de date met de daarvan overgebleven 5 vrouwen op het programma. Er worden tijdens deze afleveringen vooral door de vrouwen uitspraken gedaan over boeren en/of het boerenleven.

Tijdens deze dates komen vanuit de boeren vragen als: hoe zie jij het leven op de boerderij voor je? Ook vertellen de vrouwen hun eerste indruk van deze boer; is het een echte boer? De presentatrice en de partij overig spelen in deze afleveringen geen of geen belangrijke rol.

Presentatrice: Ben je klaar om op de boerderij te gaan wonen?

Vrouw: Ja, mijn kaplaarzen liggen achterin de auto.

Vrouw: Hij is een echte Braber, en een echte boer, dat kun je wel merken.

De afleveringen waar de vrouwen voor het eerst kennismaken met de boerderij leveren niet het verwachte resultaat op. In aflevering 5 waar de vrouwen arriveren op de boerderij worden nog wel redelijk wat uitspraken over boeren/ en of het boerenleven gedaan, maar aflevering 6 levert niet meer op dan

(bron: www.boerzoekvrouw.kro.nl)

een 'normale' aflevering. Aflevering 8, de aflevering waar de vrouwen alweer een tijdje op de boerderij verblijven levert opmerkelijk veel uitspraken op van de vrouwen. Aflevering 14: Boer zoekt Vrouw, waar na een lange periode teruggeblikt wordt op het hele avontuur levert in seizoen 1 vooral uitspraken op over boeren/ en of het boerenleven van de partij overig. Tijdens deze aflevering komen kijkers, fans en bekende Nederlanders aan het woord die hun mening graag prijsgeven.

*Tabel 3: Uitspraken over boeren en/of het boerenleven
per aflevering, door de verschillende partijen in seizoen 2*

Aflevering	boer	vrouw	presentatrice	overig	totaal
1	9	0	1	1	11
3	3	2	0	0	5
4	0	8	0	0	8
5	3	2	0	0	5
6	0	11	2	0	13
7	0	0	0	1	1
8	0	1	0	0	1
9	1	4	0	0	5
13	0	2	0	0	2
14	1	0	5	27	33
Totaal	17	30	8	29	84

Bovenstaande tabel van seizoen 2 laat zien we dat de meeste uitspraken over boeren en/of het boerenleven in aflevering 14, de terugblik zijn gedaan.

Los hiervan laat de tabel zien dat ook in seizoen 2 de eerste afleveringen meer data oplevert dan een 'normale' aflevering.

Wel zien we dat beide afleveringen van de dates minder resultaat oplevert dan in het eerste seizoen. Het lijkt of de kennismaking met de persoon hier belangrijker is dan de kennismaking met de boer. Opvallend zijn de vele uitspraken in aflevering 6, de kennismaking op de boerderij. Vooral de vrouwen hebben heel wat uit te spreken over de boeren en/of het boerenleven.

Vrouw: Je denk dat je naar een landelijke boerderij gaat, maar toch raast er nog aardig wat verkeer langs.

Vrouw: Als je dan in de wei staat tussen de koeien is dat best heftig.

Om nog even terug te komen op het resultaat bij aflevering 14, valt op te merken dat de partij overig hier een grote rol speelt. Het programma is duidelijk zeer populair onder de kijkers en is dit seizoen dan ook meer aandacht geschonken aan de meningen van anderen, waarbij minister Veerman vooral erg betrokken is en terugblijkt op een succesvol Boer zoekt Vrouw seizoen.

Als minister van Landbouw lijkt hij het boerenleven op zijn duimpje te kennen, en ziet vooral het belang van het boerenleven voor de gehele samenleving, wat resulteert in veel data voor deze analyse.

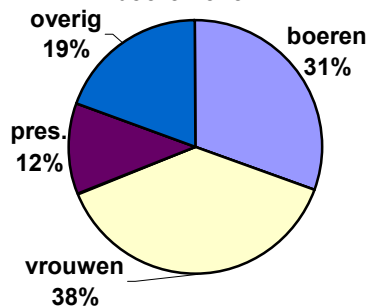
Overig (Minister Veerman): Het buitenleven is mooi, maar het boerenbestaan is ook afzien, hard werken, stank en onzekerheid. Om over de muggen nog maar te zwijgen.

Overig: (Minister Veerman): Ik wil graag dat mensen zich bewust zijn van de herkomst van hun voeding en van het feit dat boeren ons landschap onderhouden. Dat lijkt een open deur, maar het komt regelmatig voor dat kinderen niet weten dat melk van de koe komt.

Om terug te komen op de frequentie van de uitspraken blijkt dat vooral de eerste en de laatste aflevering van belang zijn geweest voor dit onderzoek, en dat gedeelte van de hypothese dus klopte. Daarnaast gelden voor beide seizoenen andere afleveringen, die eveneens belangrijke resultaten opleveren om een uitspraak te doen over het taalgebruik in Boer zoekt vrouw, en dus over stereotypering van boeren.

H1: De meeste uitspraken over boeren en/of het boerenleven worden gedaan door de vrouwen.

Figuur 1: Percentages van het aandeel van de verschillende partijen van het totaal aantal uitspraken over boeren en/of het boerenleven

Er zijn in totaal 196 uitspraken gedaan over boeren en/of het boerenleven door de verschillende partijen in beide seizoenen van het televisieprogramma Boer zoekt Vrouw. Wanneer we die 196 uitspraken vertalen naar 100% zien we de verschillende percentages van de verschillende partijen, en kunnen we iets zeggen

over de hoeveelheid uitspraken van de verschillende partijen over het geheel gezien. De meeste uitspraken over boeren en/of het boerenleven zijn gedaan door de vrouwen, namelijk 38%, op de voet gevolgd door de boeren, met een percentage 31% van alle uitspraken over boeren en/of het boerenleven. Deze beide partijen spelen dan ook de hoofdrol in het televisieprogramma.

De boeren worden geacht iets te vertellen over het boer zijn en/of het boerenleven;

Presentatrice: Peter, wat is nu het allermooiste aan boer zijn?

Boer: Het allermooiste?

Dat je alles ziet groeien en bloeien, dat je daartussen mag werken.

Het is gewoon schitterend!

En de vrouwen willen hun gedachten en meningen over boeren en/of het boerenleven ook graag uitspreken, daar wordt ook naar gevraagd;

Presentatrice: Wat is haar beeld van het boerenleven?

Vrouw: Het is zeker voor mij een kinderwens om op een boerderij te wonen. Dat is eigenlijk iets wat ik altijd al heb willen doen. Van jongs af aan liep ik bij boeren over het erf heen en alles verzorgen wat er maar te verzorgen viel, qua dieren dan. Dus ja, dat is wel iets wat mij ideaal zou zijn.

De presentatrice heeft in het geheel een aandeel van 12% van alle uitspraken en de partij overig zit daar dicht bij met 19% van alle uitspraken over boeren en/of het boerenleven.

(bron:www.boerzoektvrouw.kro.nl)

Na de verschillende percentages van alle uitspraken volgt hieronder een tabel met daarin de exacte aantallen van de uitspraken over boeren en/of het boerenleven die zijn gedaan door de verschillende partijen, in beide seizoenen van het televisieprogramma Boer zoekt Vrouw.

Tabel 4: Seizoen 1 + 2 uitspraken van de verschillende partijen over boeren en/of het boerenleven in relatie tot de vormen van waardering in het taalgebruik.

Wie	Taalgebruik						Totaal
	CP	CN	CP/N	AP	AN	AP/N	
boer	14	2	0	30	13	1	60
vrouw	18	8	2	29	17	1	75
presentatrice	5	3	0	9	5	1	23
overig	5	7	0	16	10	0	38
Totaal	42	20	2	84	45	3	196

Deze tabel laat zien dat van de 196 uitspraken in totaal 135 afkomstig zijn van boeren en vrouwen en slechts 61 uitspraken over boeren en/of het boerenleven van de presentatrice en de partij overig komt. De partij overig speelt in speelt in het televisieprogramma Boer zoekt Vrouw dan ook en bijrol en er wordt ook niet zozeer een mening over boeren en/of het boerenleven van deze partijen verwacht, meer een mening over het televisieprogramma op zich. De presentatrice heeft voor het programma zelf dan wel een belangrijke functie, maar haar wordt niet om een mening gevraagd, waardoor uitspraken over boeren en/of het boerenleven uitblijven.

Deze partijen spelen voor dit onderzoek ook geen belangrijke rol, maar worden wel meegenomen in de analyse. Het mag duidelijk zijn dat de vooraf gestelde hypothese klopt met de resultaten uit de analyse.

H2: Er worden in totaal meer positieve dan negatieve uitspraken gedaan over boeren en/of het boerenleven.

Onderstaande tabellen tonen de waarderingen in de uitspraken van de verschillende partijen in televisieprogramma Boer zoekt Vrouw aan. De laatste kolom geeft het totaal aantal uitspraken van de desbetreffende partij weer, en de kolom daarvoor geeft het totaal aantal uitspraken met deze waardering weer. Doormiddel van deze kolommen valt op te merken hoe de desbetreffende partij boeren en/of het boerenleven waardeert t.o.v. het totaal aantal uitspraken dat deze partij deed over boeren en/of het boerenleven.

Tabel 5: Seizoen 1 + 2 uitspraken van de verschillende partijen over en/of het boerenleven in relatie tot de positieve waardering in het taalgebruik.

Wie	Positieve waardering			
	CP	AP	Totaal positief	Totaal
boer	14	30	44	60
vrouw	18	29	47	75
presentatrice	5	9	14	23
overig	5	16	21	38
Totaal	42	84	126	196

In tabel 5 zien we het positief taalgebruik van de verschillende partijen. De boeren en de vrouwen zijn vrijwel gelijk in hun positief taalgebruik en hebben ook de meeste positieve uitspraken van alle partijen, wat niet verwonderlijk is aangezien zij over het algemeen ook de meeste uitspraken over boeren en/of het boerenleven hebben gedaan. Opvallend is dat zowel de boeren als de vrouwen meer abstract positieve uitspraken hebben gedaan dan concreet positieve uitspraken.

Verder is opvallend dat de partij overig van de 21 uitspraken 16 abstracte en slechts 5 concreet positieve uitspraken heeft gedaan. Ook de presentatrice deed meer, bijna twee maal zoveel, abstract positieve uitspraken over boeren en/of het boerenleven dan concreet positieve uitspraken.

In totaal worden er twee maal zoveel abstract positieve uitspraken, dan concreet positieve uitspraken over boeren en/of het boerenleven gedaan.

Tabel 6: Seizoen 1 + 2 uitspraken van de verschillende partijen over en/of het boerenleven in relatie tot de negatieve waardering in het taalgebruik.

Wie	Negatieve waardering			
	CN	AN	Totaal negatief	Totaal
boer	2	13	15	60
vrouw	8	17	25	75
presentatrice	3	5	8	23
overig	7	10	17	38
Totaal	20	45	65	196

Als we de tabel van het negatief taalgebruik bekijken, zien we dat de vrouwen hier ook de meeste uitspraken hebben gedaan. Wederom hebben zij een duidelijke voorkeur voor abstract negatieve uitspraken, die in grote meerderheid zijn in vergelijking met de concrete uitspraken over boeren en/of het boerenleven.

De partij overig heeft, met een kleine meerderheid, meer negatieve uitspraken gedaan dan de boeren. De partij overig en de boeren hebben ook veel meer abstract negatieve uitspraken gedaan dan concreet negatieve uitspraken. Ook de presentatrice deed meer abstract negatieve uitspraken over boeren en/of het boerenleven dan concreet negatieve uitspraken.

In totaal worden er meer dan twee maal zoveel abstract negatieve uitspraken, dan concreet negatieve uitspraken over boeren en/of het boerenleven gedaan.

In tabel 4 zien we dat van de 196 uitspraken er slechts 5 neutrale uitspraken over boeren en/of het boerenleven zijn gedaan Dit resultaat is te nihil om iets aan te kunnen tonen in het onderzoek, waarmee deze uitspraken als het ware wegvallen voor het onderzoek. Wel worden ze meegenomen in deze analyse. De vrouwen hebben de meest neutrale uitspraken gedaan waarvan twee concrete en één abstract neutrale uitspraak over boeren en/of het boerenleven. Slechts eenmaal is er een neutrale uitspraak door een boer en de presentatrice gedaan. Zij deden beide een abstract neutrale uitspraak over boeren en/of het boerenleven. De partij overig heeft geen neutrale uitspraak gedaan.

H3: Er worden in totaal meer abstract positieve uitspraken over boer en/of het boerenleven gedaan dan abstract negatieve door de ingroep.

Bij de hieraan voorafgaande hypothesen werd duidelijk dat bij zowel de positieve als de negatieve uitspraken over boeren en/of het boerenleven, vaker abstracte taal gebruikt werd. Om de vierde hypothese te toetsen volgt hieronder een tabel die zowel het abstract positieve als het abstract negatieve taalgebruik toont.

Tabel 7: Seizoen 1 + 2 uitspraken van de verschillende partijen over en/of het boerenleven in relatie tot het abstract taalgebruik en de waardering daarvan.

Wie	Abstract taalgebruik			Totaal abstract
	AP	AN	AP/N	
boer	30	13	1	44
vrouw	29	17	1	47
presentatrice	9	5	1	15
overig	16	10	0	26
Totaal	84	45	3	132

Tabel 7 toont aan dat er inderdaad meer abstract positieve uitspraken zijn gedaan over boeren en/of het boerenleven door de boeren, dan abstract negatieve uitspraken.

H4: Er worden in totaal meer concreet positieve uitspraken over boer en/of het boerenleven gedaan dan concreet negatieve door de uitgroep.

In navolging van de hiervoor gestelde hypothese wordt nu de hypothese over het concrete taalgebruik getoetst. In de verwachtingen van deze thesis werd duidelijk gemaakt dat er sprake is van stereotypering van boeren en/of het boerenleven wanneer er uitspraken voorkomen die abstract positief zijn over ingroup en abstract negatief over de uitgroep is er sprake van stereotypering en wanneer er uitspraken voorkomen die concreet positief zijn over outgroup en concreet negatief over ingroup. Aan de hand van deze veronderstellingen zijn de vierde en vijfde hypothese gesteld, die aannemen dat er daadwerkelijk sprake is van stereotypering van boeren. Tabel 8 toont de aantallen van het concreet taalgebruik, waaruit blijkt dat er zeker twee keer zoveel concreet positieve uitspraken zijn gedaan, dan concreet negatieve uitspraken over boeren en/of het boerenleven. Daarbij hebben de vrouwen meer concreet positieve uitspraken gedaan over boeren en/of het boerenleven dan de boeren. Hiermee komt de hypothese overeen met het resultaat van het concreet taalgebruik uit het onderzoek.

(bron: www.boerzoektvrouw.kro.nl)

Tabel 8: Seizoen 1 + 2 uitspraken van de verschillende partijen over en/of het boerenleven in relatie tot het concrete taalgebruik en de waardering daarvan.

Wie	Concrete taalgebruik			Totaal concreet
	CP	CN	CP/N	
boer	14	2	0	16
vrouw	18	8	2	28
presentatrice	5	3	0	8
overig	5	7	0	12
Totaal	42	20	2	64

H5: Boeren doen meer abstract positieve uitspraken en concreet negatieve over boeren en/of het boerenleven dan de vrouwen.

Vanuit de theorie blijkt dat er sprake is van stereotypering wanneer er abstracte positieve en concreet negatieve uitspraken worden gedaan over de ingroep. Bovenstaande hypothese is dan ook een stereotyperinghypothese.

Tabel 9: Percentage van verschillende typen uitspraken over boeren en/of het boerenleven naar boer versus vrouw.

	Uitspraken Boer	Uitspraken Vrouw	Totaal
Abstract positief + concreet negatief	32 54,20%	37 51,40%	69 52,70%
Abstract negatief + concreet positief	27 45,80%	35 48,60%	62 47,30%
Totaal	59 100%	72 100%	131 100%

	Value	Significantie
Chi-Square	0,106	.745
Cramer's V	0,028	.745

In tabel 9 wordt het taalgebruik van de boeren vergeleken met die van de vrouwen. Hierbij werd de Chi-square en Cramer's V aangekruist om de significantie en de sterkte van de samenhang te berekenen. De Chi-square heeft een waarde van 0,106. De Asymp. Sig. geeft de waarschijnlijkheid dat het gevonden verschil in verdeling bij twee vrijheidsgraden op toeval berust. Als die 0.000 is het geen toeval want bij een $p < 0.05$ is de kans dat het geen toeval is 95%. Deze Asymp. Sig. is 0.745 en daarmee > 0.05 , wat betekent dat er geen significant verschil is. Dit houdt in dat uitspraken van de boeren en de vrouwen op toeval zijn berust.

Cramer's V heeft een waarde van 0,028, wat betekent dat er nauwelijks verband is (V 1 = perfect verband, 0 = geen verband). Maar hier is sowieso geen significantie, dus ook geen verband tussen de uitspraken over boeren en/of het boerenleven van de boeren en de uitspraken van de vrouwen.

Wanneer we naar de exacte aantallen van de uitspraken kijken in tabel 10 hieronder zien we dat de boeren vrijwel evenveel abstract positieve uitspraken hebben gedaan over boeren en/of het boerenleven dan de vrouwen, en dat de boeren minder concreet negatieve uitspraken over boeren en/of het boerenleven hebben gedaan dan de vrouwen.

Tabel 10: Seizoen 1 + 2 uitspraken van de verschillende partijen over boeren en/of het boerenleven in relatie tot het taalgebruik en de waardering daarvan.

	Taalgebruik					
	CP	CN	CP/N	AP	AN	AP/N
Wie						
boer	14	2	0	30	13	1
vrouw	18	8	2	29	17	1
presentatrice	5	3	0	9	5	1
overig	5	7	0	16	10	0
Totaal	42	20	2	84	45	3

H6: Vrouwen doen meer abstract negatieve uitspraken en concreet positieve uitspraken over boeren en/of het boerenleven dan de boeren.

Vanuit de theorie blijkt dat er sprake is van stereotypering wanneer er abstracte negatieve en concreet positieve uitspraken worden gedaan vanuit de outgroep. Bovenstaande hypothese is dan ook een stereotyperinghypothese.

De tabel hierboven geeft aan dat de vrouwen inderdaad meer abstract negatieve uitspraken doen over boeren en/of het boerenleven dan de boeren. Ook hebben de vrouwen meer concreet positieve uitspraken over boeren en/of het boerenleven gedaan dan de boeren. Echter is er geen significant verschil en daardoor ook geen verband tussen de uitspraken van de vrouwen en de uitspraken van de boeren, zie tabel 9.

H7: De presentatrice doet meer abstract negatieve uitspraken en concreet positieve uitspraken over boeren en/of het boerenleven dan de boeren.

Tabel 11 toont aan dat de presentatrice van het totaal aantal uitspraken over boeren en/of het boerenleven 44% abstract negatieve en concreet positieve uitspraken zijn. Dit is procentueel gezien niet veel minder dan de abstract negatieve en concreet positieve uitspraken over boeren en/of het boerenleven door de boeren. Tabel 10 toont de exacte aantallen van de verschillende partijen. Deze toont aan dat de presentatrice vooral abstract positieve uitspraken doet over boeren en/of het boerenleven.

Tabel 11: Percentage van verschillende typen uitspraken over boeren en/of het boerenleven naar boer versus presentatrice.

	Uitspraken Boer	Uitspraken Presentatrice	Totaal
Abstract positief + concreet negatief	32 54,24%	12 54,55%	44 54,32%
Abstract negatief + concreet positief	27 45,80%	10 45,45%	37 45,68%
Totaal	59 100%	22 100%	81 100%

	Value	Significantie
Chi-Square	0,001	.980
Cramer's V	0,003	.980

Deze Asymp. Sig. is 0.980 en daarmee > 0.05 , wat betekent dat er geen significant verschil is. Dit houdt in dat uitspraken van de boeren en de presentatrice op toeval zijn berust. Cramer's V heeft een waarde van 0,003, wat betekent dat er nauwelijks verband is ($V = 1$ = perfect verband, 0 = geen verband). Maar hier is geen significant verschil, dus ook geen verband tussen de uitspraken over boeren en/of het boerenleven van de boeren en de presentatrice.

H8: De partij overig doen meer abstract negatieve uitspraken en concreet positieve uitspraken over boeren en/of het boerenleven dan de boeren.

De tabel hieronder toont aan dat van het totaal aantal uitspraken van de partij overig 39% abstract negatieve uitspraken en concreet positieve uitspraken zijn over boeren en/of het boerenleven dan de boeren. Hiermee doen zij ook procentueel gezien minder abstract negatieve en concreet positieve uitspraken over boeren en/of het boerenleven dan de boeren. Tabel 10 toont de exacte aantallen van de verschillende partijen. Deze toont aan dat de partij overig vooral abstract positieve uitspraken doet over boeren en/of het boerenleven.

Tabel 12: Percentage van verschillende typen uitspraken over boeren en/of het boerenleven naar boer versus overig.

	Uitspraken		Totaal
	Boer	Overig	
Abstract positief + concreet negatief	32 54,20%	23 60,53%	55 56,70%
Abstract negatief + concreet positief	27 45,80%	15 39,47%	42 43,30%
Totaal	59 100%	38 100%	97 100%

	Value	Significantie
Chi-Square	0,372	.542
Cramer's V	0,062	.542

Deze Asymp. Sig. is 0.542 en daarmee > 0.05 , wat betekent dat er geen significant verschil is. Dit houdt in dat uitspraken van de boeren en de partij overig op toeval zijn berust. Cramer's V heeft een waarde van 0,062, wat betekent dat er nauwelijks verband is ($V = 1$ = perfect verband, 0 = geen verband). Maar hier is geen significant verschil, dus ook geen verband tussen de uitspraken over boeren en/of het boerenleven van de boeren en de uitspraken van de partij overig.

H9: In de eerste aflevering is er vaker sprake van stereotype taalgebruik door de vrouwen, dan in de laatste aflevering.

Tabel 13: Percentage van verschillende typen uitspraken over boeren en/of het boerenleven door de vrouwen in aflevering 1 en 14.

	Aflevering 1	Aflevering 14	Totaal
Abstract positief + concreet negatief	29 60,42%	25 56,82%	54 58,70%
Abstract negatief + concreet positief	19 39,58%	19 43,18%	38 41,30%
Totaal	48 100%	44 100%	92 100%

	Value	Significantie
Chi-Square	0,123	.726
Cramer's V	0,037	.726

Om te zien of er veranderingen hebben plaatsgevonden in het taalgebruik gedurende de afleveringen wordt het taalgebruik uit aflevering 1 en aflevering 2 van de boeren vs. de vrouwen in een kruistabel geplaatst. In tabel 13 zien we de percentages van het taalgebruik in de eerste aflevering en de laatste aflevering, en zien we een afname van AP en CN, en een toename van AN en CP, waarmee de stereotypering van boeren in de laatste aflevering lijkt te zijn toegenomen.

Deze Asymp. Sig. is 0.725 en daarmee > 0.05 , wat betekent dat er geen significant verschil is. Dit houdt in dat uitspraken in aflevering 1 en aflevering 14 op toeval zijn berust. Cramer's V heeft een waarde van 0,037 wat betekent dat er nauwelijks verband is (V 1 = perfect verband, 0 = geen verband). Maar hier is geen significant verschil, dus ook geen verband tussen de uitspraken over boeren en/of het boerenleven in aflevering 1 en 14.

De frequentietabel hieronder geeft de exacte aantallen weer van het taalgebruik tijdens de afleveringen door alle partijen.

Tabel 14: Seizoen 1 + 2 overzicht van taalgebruik per aflevering

Aflevering	Taalgebruik						Totaal
	CP	CN	CP/N	AP	AN	AP/N	
1	11	2	0	27	8	1	49
3	5	2	0	8	3	1	19
4	1	0	0	11	10	0	22
5	4	0	1	6	3	0	14
6	5	6	1	1	4	1	18
7	0	1	0	2	1	0	4
8	4	1	0	4	1	0	10
9	2	0	0	4	2	0	8
10	1	1	0	2	2	0	6
13	1	0	0	1	0	0	2
14	8	7	0	18	11	0	44
Totaal	42	20	2	84	45	3	196

Wanneer we kijken naar de abstract positieve en concreet negatieve uitspraken over boeren en/of het boerenleven, zien we een afname van abstract positieve uitspraken van de eerste tot de laatste aflevering. Er is een lichte toename in concreet negatieve uitspraken over boeren en/of het boerenleven van de eerste tot de laatste aflevering.

De tabel geeft weer dat er tussen de eerste en de laatste aflevering weinig verandering heeft plaatsgevonden in abstract negatieve uitspraken, en dat geldt ook voor de concreet positieve uitspraken over boeren en/of het boerenleven.

H10: In seizoen 2 is er een afname van abstract negatief en concreet positief taalgebruik van de vrouwen over boeren en/of het boerenleven, terwijl er een toename is van abstract positief taalgebruik en concreet negatief taalgebruik over boeren en/of het boerenleven van de vrouwen.

Tabel 13: Percentage van verschillende typen uitspraken over boeren en/of het boerenleven van de vrouwen in seizoen 1 en 2.

	Seizoen 1	Seizoen 2	Totaal
Abstract positief + concreet negatief	24 54,55%	13 46,43%	37 51,39%
Abstract negatief + concreet positief	20 45,45%	15 53,57%	35 48,61%
Totaal	44 100%	28 100%	72 100%

	Value	Significantie
Chi-Square	0,451	.502
Cramer's V	0,079	.502

In bovenstaande tabel worden de percentages weergegeven van het taalgebruik van de vrouwen in seizoen 1 en 2. Vanuit deze tabel valt af te lezen dat er geen afname is van het abstract negatieve taalgebruik, en het concreet positieve taalgebruik over boeren en/of het boerenleven van de vrouwen. Ook is er geen toename in het concreet negatieve taalgebruik en het abstract positieve taalgebruik over boeren en/of het boerenleven van de vrouwen. De hypothese komt niet overeen met de resultaten van de analyse.

De Asymp. Sig. is 0.502 en daarmee > 0.05 , wat betekent dat er geen significant verschil is. Dit houdt in dat uitspraken van de vrouwen in seizoen 1 en 2 op toeval zijn berust.

Cramer's V heeft een waarde van 0,079 wat betekent dat er nauwelijks verband is (V 1 = perfect verband, 0 = geen verband). Maar hier is geen significant verschil, dus ook geen verband tussen de uitspraken over boeren en/of het boerenleven van de vrouwen in seizoen 1 en 2.

4.3 Uitkomsten

Wanneer we de resultaten bekijken zien we dat de hypothesen die vooraf werden gesteld getoetst zijn en werden verduidelijkt met tabellen en grafieken. In deze laatste paragraaf van de analyse wordt een helder overzicht gegeven van de uitkomsten van de inhoudsanalyse, vanuit de resultaten. Hierbij worden de hypothesen betrokken, oftewel vraagstellingen of vergelijkingen, die nodig zijn om in de conclusie van de thesis antwoord te kunnen geven op de hoofdvraag van het onderzoek.

Hoeveel?

Het eerste seizoen Boer zoekt Vrouw leverde meer uitspraken over boeren en/of het boerenleven op dan het tweede seizoen. In het eerste seizoen hebben we kennis gemaakt

(bron: www.boerzoektvrouw.kro).

met boeren en het boerenleven en werd er ook meer aandacht geschonken aan het boer zijn en het leven op en rond de boerderij, het boerenbestaan en wonen op het platteland. In de analyse worden uitspraken aangehaald uit de columns op de website van Boer zoekt Vrouw, die aangeven dat de emoties van de deelnemers een belangrijke rol speelden. Daarnaast weten de vrouwen in het tweede seizoen wat ze te wachten staan, en lijkt het alsof de boer als 'boer zijn' meer naar de achtergrond raakt en de persoon achter de boer, steeds belangrijker wordt. De liefde staat in het tweede seizoen voorop, waar het programma uiteindelijk ook om draait.

Wanneer?

De eerste aflevering van beide seizoenen leverde veel uitspraken over boeren en/of het boerenleven op. Deze uitspraken zijn vrijwel allemaal door de boeren gedaan, aangezien we tijdens deze aflevering kennismaken met de boeren en alleen de boeren en de presentatrice in beeld komen.

Tijdens deze aflevering wordt er veel aandacht geschonken aan het boer zijn, wat is daar nu zo mooi aan, en wat is de mindere kant? Presentatrice Yvon Jaspers, laat vooral de boeren aan het woord, maar heeft zelf ook wel wat te melden over de boeren en het boerenleven. Deze aflevering zijn er vooral positieve uitspraken gedaan, wat logisch is; de boeren proberen de kijkende vrouwen enthousiast te maken voor het boerenleven, maar proberen ook vooral zelf als boer zijnde zo positief mogelijk over te komen.

Ook de laatste aflevering levert veel uitspraken over boeren en/of het boerenleven op. Het programma is heel populair, dus de partij overig, die hier veelvuldig aan het woord is, is dan ook positief over het programma, de boeren en het boerenleven. Het programma is een mooie weergave van het boerenleven, die op deze manier positief in beeld komen, anders dan verwacht.

Ook het belang van de boeren in onze samenleving wordt hierin aangehaald. Want veel kinderen weten niet waar melk vandaan komt, en daarom zijn beelden van de boerderij van belang en dus positief voor het boerenleven. Natuurlijk worden hier ook de boeren persoonlijk besproken, want iedereen heeft een mening, wie is er populair en wie maakt zich minder geliefd bij de kijkers.

In het eerste seizoen leverden de afleveringen 3 en 4, van de dates, beiden veel uitspraken op over boeren en/of het boerenleven. En in het tweede seizoen leverde aflevering 6, van de kennismaking op de boerderij, veel uitspraken over boeren en/of het boerenleven op. Het is lastig om hier iets over te zeggen aangezien het niet mogelijk is om alles wat gezegd wordt ook daadwerkelijk uit te zenden. In het eerste seizoen wilden de vrouwen tijdens de dates misschien nog veel weten over het boer zijn en het boerenleven, terwijl ze in het tweede seizoen misschien de persoon zelf wilden leren kennen. Het kan ook aan de activiteiten liggen van de dates, want tijdens het waterskiën is er weinig mogelijkheid tot uitgebreid praten terwijl dat bij het gezamenlijk schilderen wel heel goed kan. In het tweede seizoen leverde de kennismaking op de boerderij veel uitspraken op terwijl dat het eerste seizoen weer niet zo was. Misschien wisten de vrouwen in seizoen 1 al het nodige over boeren en het boerenleven omdat daar tijdens de dates veel aandacht aan hadden besteed. Dat was in seizoen 2 tijdens de dates niet het geval, waardoor die aandacht er waarschijnlijk was tijdens aflevering 6, de kennismaking op de boerderij.

H1: De meeste uitspraken over boeren en/of het boerenleven worden gedaan door de vrouwen.

Van de totaal 196 uitspraken over boeren en/of het boerenleven wordt 38% van al die uitspraken gedaan door vrouwen. De meeste uitspraken kwamen van de vrouwen en de boeren, wat duidelijk is aangezien zij de hoofdrol spelen in het televisieprogramma. Hun mening, ideeën en oordelen zijn van belang en daarom is er voor deze partijen veel aandacht om uitspraken te doen en vragen te beantwoorden over boeren en/of het boerenleven. De vrouwen worden constant gevraagd naar hun mening en hun beleving. Zij komen terecht in een omgeving die ze niet kennen, en dat levert veel uitspraken op.

H2: Er worden in totaal meer positieve dan negatieve uitspraken gedaan over boeren en/of het boerenleven.

H3: Er worden in totaal meer abstract positieve uitspraken over boer en/of het boerenleven gedaan dan abstract negatieve door de ingroep.

H4: Er worden in totaal meer concreet positieve uitspraken over boer en/of het boerenleven gedaan dan concreet negatieve door de outgroep.

De boeren zijn vooral positief over boeren en/of het boerenleven in hun uitspraken. Dit is logisch aangezien zij het een mooi vak vinden en echt boer zijn. Het programma gaat over boeren en de boeren zelf zijn eer trots op boer te zijn. Natuurlijk wordt ook de mindere kant besproken, wat resulteert in een aantal negatieve uitspraken. Deze uitspraken zijn merendeels abstract geformuleerd. Dit komt overeen met de verwachting dat de boeren vooral positief taalgebruik over boeren en/of het boerenleven hebben. In de theorie komt naar voren dat abstracte taalgebruik wordt gebruikt om het gedrag van de wenselijke ingroep (in dit geval de boeren zelf) te beschrijven, wat overeen komt met de resultaten van het onderzoek.

Ook de vrouwen zijn vooral positief over boeren en/of het boerenleven. Je moet er ook wel positief tegenover staan wil je deelnemen aan dit programma, want anders zul je het waarschijnlijk niet opzoeken. Het valt de vrouwen eigenlijk allemaal mee hoe leuk en mooi het is op de boerderij, en willen dan ook alles leren en proberen. Daarnaast hebben de meeste vrouwen het samen ook erg gezellig, wat resulteert in positieve uitspraken.

(bron: www.boerzoektvrouw.kro.nl)

Ook de uitspraken van de vrouwen zijn merendeels abstract geformuleerd. In de theorie komt naar voren dat abstract taalgebruik wordt gebruikt om het gedrag van de niet-wenselijke outgroep (in dit geval de boeren) te beschrijven. Echter het positieve hieraan, maakt dat het niet-wenselijke eigenlijk wegvalt, en waarmee ze dus eigenlijk het gedrag van de wenselijke ingroep (in dit geval de boeren) beschrijven. Ook hebben zij een aantal concreet positieve uitspraken gedaan, waarmee ze het niet-verwachte gedrag van de boeren beschrijven. Toch zijn er ook negatieve uitspraken gedaan, over het vroege opstaan, het harde werken, en stront ruimen, dat ook niet echt verwonderlijk is. Hoogstwaarschijnlijk kun je met deze opsomming maar weinig mensen echt blij maken. Het merendeel van deze negatieve uitspraken werd abstract geformuleerd, waarmee ze het verwachte gedrag beschrijven.

De presentatrice is ook overwegend positief over boeren en/of het boerenleven. Zij zal tijdens het programma de boeren zeker niet afvallen, maar ze geeft ook aan dat ze het boerenleven zelf heel leuk vindt. Haar uitspraken zijn voornamelijk abstract geformuleerd, waarmee het verwachte gedrag overeenstemt met haar uitspraken over boeren en/of het boerenleven.

Voor de partij overig geldt hetzelfde als voor de presentatrice. Zij doen vooral abstract positieve uitspraken, en dat komt niet overeen met de verwachting dat de outgroep vooral abstract negatieve uitspraken zou doen over de boeren. Ondanks de vele positieve uitspraken over boeren en/of het boerenleven heeft de partij overig ook heel wat negatieve uitspraken gedaan. Iedereen heeft een mening en oordeel over boeren en het boerenleven, en wat is er leuker om de boeren af en toe een beetje af te kraken. Naast het mooie plaatje wat Boer zoekt Vrouw vooral schetst is het boerenbestaan ook vooral hard werken, en vaak eenzaam, dat in de negatieve uitspraken benadrukt wordt.

H5: Boeren doen meer abstract positieve uitspraken en concreet negatieve boeren en/of het boerenleven dan de vrouwen.

Uit de resultaten blijkt dat de boeren vrijwel evenveel abstract positieve uitspraken hebben gedaan over boeren en/of het boerenleven dan de vrouwen, en dat de boeren minder concreet negatieve uitspraken over boeren en/of het boerenleven hebben gedaan dan de vrouwen. Het taalgebruik van de boeren wijkt niet zozeer af van de vrouwen. Toch is er met de abstract positieve uitspraken over boeren en/of het boerenleven sprake van stereotypering van boeren door de ingroep, waarmee de vrouwen de uitzondering lijken. Zij gedragen zich als ingroep. Er is hier geen significant verschil tussen de uitspraken van de boeren en de uitspraken van de vrouwen. Volgens de theorie zijn de uitspraken die zijn gedaan over boeren en/of het boerenleven op toeval berusten.

H6: Vrouwen doen meer abstract negatieve uitspraken en concreet positieve uitspraken over boeren en/of het boerenleven dan de boeren.

Vanuit de resultaten blijkt dat de vrouwen inderdaad meer abstract negatieve uitspraken doen over boeren en/of het boerenleven dan de boeren. Ook hebben de vrouwen meer concreet positieve uitspraken over boeren en/of het boerenleven gedaan dan de boeren. Er is echter geen significant verschil en daardoor ook geen verband tussen de uitspraken van de vrouwen en de uitspraken van de boeren. Aangezien er geen significant verschil is, is het hoogstwaarschijnlijk dat de uitspraken door de boeren en de vrouwen op toeval berusten. Conclusie: boeren stereotyperen enorm, vrouwen juist niet. Ondanks dat er geen significant verschil is, geven de aantallen toch weer dat er enigszins sprake is van stereotypering. Toch zijn de vrouwen vooral positief, en daarbij abstract geformuleerd.

H7: De presentatrice doet meer abstract negatieve uitspraken en concreet positieve uitspraken over boeren en/of het boerenleven dan de boeren.

De presentatrice doet ongeveer net zoveel, iets minder, abstract negatieve en concreet positieve uitspraken over boeren en/of het boerenleven dan de boeren. De presentatrice heeft niet zo heel veel uitspraken gedaan, en daarvan zijn de meeste uitspraken abstract positief. Hiermee is zij positief over de outgroep, de boeren, waarmee er geen sprake is van stereotypering van boeren door de presentatrice. Er is echter geen significant verschil, en dus ook geen verband tussen de uitspraken over boeren en/of het boerenleven van de presentatrice en de boeren. De uitspraken zijn op toeval berust.

De presentatrice speelt in dit onderzoek geen grote rol, aangezien ze het programma meer aan elkaar praat, dan dat ze een daadwerkelijke mening geeft over boeren en/of het boerenleven.

H8: De partij overig doen meer abstract negatieve uitspraken en concreet positieve uitspraken over boeren en/of het boerenleven dan de boeren.

De partij overig doet minder abstract negatieve en concreet positieve uitspraken over boeren en/of het boerenleven dan de boeren zelf. Hiermee zou er dus geen sprake zijn van stereotypering van boeren door de partij overig. De partij overig is hiermee positiever over de uitgroep, de boeren, dan de ingroep, de boeren, zelf. De partij overig heeft wel een mening over de boeren, maar dit is meer over hoe de boer overkomt in het programma, dus persoonlijk, dan over het 'boer zijn'. Ook hier is geen significant verschil, en dus ook geen verband tussen de uitspraken over boeren en/of het boerenleven van de partij overig en de boeren. De uitspraken berusten op toeval.

H9: In de eerste aflevering is er meer sprake van stereotype taalgebruik door de vrouwen, dan in de laatste aflevering.

De percentages geven aan dat het AP en CN taalgebruik zijn afgenomen, en het AN en CP taalgebruik is toegenomen in de laatste aflevering. Hiermee lijkt er in de laatste aflevering meer sprake te zijn van stereotypering vanuit de vrouwen. De output geeft echter geen significant verschil weer tussen de uitspraken van de vrouwen over boeren en/of het boerenleven in aflevering 1 en 14, waardoor de uitspraken op toeval berusten. Er is dan ook geen verband tussen de uitspraken van de vrouwen over boeren en/of het boerenleven in aflevering 1 en 14.

H10: In seizoen 2 is er een afname van abstract negatief en concreet positief taalgebruik van de vrouwen over boeren en/of het boerenleven, terwijl er een toename is van abstract positief taalgebruik en concreet negatief taalgebruik over boeren en/of het boerenleven van de vrouwen.

Seizoen 2 leverde minder uitspraken op over boeren en/of het boerenleven. Het is daarbij mogelijk dat er geen of minder sprake is van stereotypering door de vrouwen, waardoor er een afname van AN en CP, en een toename van AP en CN taalgebruik is over boeren en/of het boerenleven door de vrouwen.

Dat de boeren 'boer zijn' ligt al vast bij deze vrouwen, daar valt niets in te veranderen, maar de man zelf valt wel te kiezen.

In de resultaten hebben we gezien dat er geen afname is van het AN en CP taalgebruik, maar juist een lichte toename. Ook is er geen toename van het AP en CN taalgebruik, maar juist een afname. Dit zou betekenen dat in seizoen 2 juist meer sprake is van stereotypering van boeren door de vrouwen. Het tweede seizoen leverde dan wel minder op, maar er is geen sprake van minder of geen stereotypering. Ook hier is er geen significant verschil tussen de uitspraken van de vrouwen over boeren en/of het boerenleven in seizoen 1 en 2, waardoor de uitspraken op toeval berusten. Er is dan ook geen verband tussen de uitspraken van de vrouwen over boeren en/of het boerenleven in seizoen 1 en 2.

Hoofdstuk 5: Conclusie

In deze conclusie wordt antwoord gegeven op de probleemstelling, de vraagstelling en de deelvragen, waarmee de vraag of er sprake is van stereotypering van boeren beantwoord wordt. Na de verkregen resultaten en de uitkomsten daarvan, kan in dit laatste hoofdstuk van het onderzoek worden gekeken of er daadwerkelijk sprake is van stereotypering van boeren in het taalgebruik in Boer zoek Vrouw.

Vanuit het theoretisch kader zijn de verwachtingen dat de boeren (de ingroep) vooral abstract positieve uitspraken doen over boeren en/of het boerenleven, en negatieve uitspraken zullen zij concreet formuleren. De vrouwen, presentatrice en de partij overig (de uitgroep) zullen vooral abstract negatieve uitspraken doen, en positieve uitspraken zullen zij concreet formuleren. Er zal abstract taalgebruik worden gebruikt voor het beschrijven van het gedrag van de niet-wenselijke uitgroep (boeren) en de wenselijke ingroep (vrouwen). Dit ondersteunt het negatieve beeld bij de uitgroep, in dit geval de vrouwen, de presentatrice en de partij overig, en het positieve beeld bij de ingroep, in dit geval de boeren.

Deelvragen:

- In hoeverre is er sprake van abstract positief taalgebruik? en door wie?

Van de 196 uitspraken die zijn gedaan over boeren en/of het boerenleven zijn 132 uitspraken abstract geformuleerd. Hiervan zijn 84 uitspraken abstract positief. Dit betekent dat 64% van alle abstracte uitspraken positief is. Omgerekend naar het totaal aantal uitspraken is 43% van alle uitspraken over boeren en/of het boerenleven abstract positief. Van alle vormen van taalgebruik is het abstract positieve taalgebruik het meest voorkomend. Voor alle partijen geldt dat het taalgebruik dat zij het meest gebruiken, abstract positief is. Er is geen significant verschil tussen de verschillende partijen. Dit betekent dat de boeren wel stereotyperen en de vrouwen, de presentatrice en de partij overig juist niet. De uitgroep (de vrouwen, presentatrice en de partij overig) lijken zich als ingroep te gedragen, aangezien zij hetzelfde soort taalgebruik hebben.

- In hoeverre is er sprake van concreet negatief taalgebruik? en door wie?

Van de 196 Van alle uitspraken die zijn gedaan over boeren en/of het boerenleven zijn 64 uitspraken concreet geformuleerd. Hiervan zijn 20 uitspraken concreet negatief. Dit betekent dat 31% van alle abstracte uitspraken negatief is. Omgerekend naar het totaal aantal uitspraken is 10% van alle uitspraken over boeren en/of het boerenleven concreet negatief. Wat eigenlijk betekent dat slechts een klein aandeel van alle uitspraken concreet negatieve uitspraken bevat. Van deze uitspraken hebben de vrouwen de meeste concreet negatieve uitspraken gedaan over boeren en/of het boerenleven. Dit betekent dat er geen sprake is van stereotypering van boeren betreffende deze vorm van het taalgebruik.

Ook is er geen significant verschil tussen de partijen en het taalgebruik, waardoor ook voor deze vorm van taalgebruik geen sprake is van stereotypering. Ook hier geldt dat de boeren stereotyperen en de vrouwen juist niet stereotyperen. Ze lijken zich als de ingroep te gedragen.

- In hoeverre is er sprake van stereotypering in het taalgebruik door de ingroep?

De verwachting is dat de ingroep zich vooral abstract positief uit over het onderwerp en als het negatief is dan concreet.

Voor de boeren, de ingroep, geldt dat zij vooral veel abstract positieve uitspraken over boeren en/of het boerenleven hebben gedaan, waarmee sprake is van stereotypering. Echter het concreet negatieve taalgebruik is minimaal aanwezig, en vooral de boeren hebben vrijwel geen concreet negatieve uitspraken gedaan over boeren en/of het boerenleven. De boeren stereotyperen, maar wijken in hun taalgebruik niet af van de uitgroep. Er is geen significant verschil, wat wil zeggen dat de uitspraken van de boeren over boeren en/of het boerenleven op toeval zijn berust.

- In hoeverre is er sprake van stereotypering in het taalgebruik door de uitgroep?

De verwachting is dat uitgroep zich vooral abstract negatief zal uiten over het onderwerp en als het positief is dan concreet.

De vrouwen, de uitgroep, hebben dan wel meer abstract negatieve uitspraken gedaan over boeren en/of het boerenleven dan de boeren, waarmee sprake zou zijn van stereotypering.

Toch is ook hier geen significant verschil of verband op te merken tussen de vorm van het taalgebruik en de vrouwen, wanneer we de het AP en CN taalgebruik en het AN en CP taalgebruik optellen. Daarnaast hebben de vrouwen meer abstract positieve dan abstract negatieve uitspraken gedaan over boeren en/of het boerenleven, waardoor er sowieso geen sprake is van stereotypering. De vrouwen hebben van alle partijen de meeste concreet negatieve uitspraken gedaan over boeren en/of het boerenleven, waarmee sprake zou zijn van stereotypering. Maar ook hier geldt dat er geen significant verschil is tussen de vorm van het taalgebruik en de partij. De presentatrice heeft vooral abstract positieve uitspraken gedaan, waardoor ook vanuit deze partij geen sprake is van stereotypering. Voor de partij overig geldt hetzelfde als voor de presentatrice. Zij doen vooral abstract positieve uitspraken, en dat komt niet overeen met de verwachting dat de uitgroep vooral abstract negatieve uitspraken zou doen over de boeren. Concluderend kan gezegd worden dat er geen sprake is van stereotypering van boeren door de uitgroep. De uitgroep lijkt zich als ingroep te gedragen, doordat zij hun uitspraken op dezelfde manier formuleren als de ingroep.

Vanuit deze conclusies omtrent de ingroep en de uitgroep valt in de het algemeen op te maken dat er wat het taalgebruik betreft eigenlijk geen sprake is van een in- of uitgroep. Er zijn wel verschillende partijen, maar in het taalgebruik uiten zij zich niet anders van elkaar, en is er dus geen sprake is van de 'andere' groep. Alle groepen hebben vooral abstract positieve uitspraken gedaan over boeren en/of het boerenleven, waarmee het bepalen van een in- en uitgroep voor dit onderzoek niet opgaat. Hiermee zijn alle partijen aan het eind van de analyse ingroep geworden.

- Wat zijn de verschillen in taalgebruik tussen de in- en uitgroep?

Er zijn weinig verschillen merkbaar in het taalgebruik van de in- en uitgroep. Zoals eerder werd geconcludeerd is er geen sprake van een in- en uitgroep, doordat de verschillen in het taalgebruik te klein zijn. Alle partijen hebben grotendeels abstract positieve uitspraken gedaan. De vrouwen hebben van alle partijen de meeste abstract negatieve uitspraken over boeren en/of het boerenleven gedaan, waardoor je zou kunnen zeggen dat er wel degelijk sprake is van stereotypering van boeren. Er is geen significant verschil tussen het taalgebruik van de vrouwen, de presentatrice en de partij overig t.o.v. de boeren. Dit betekent dat de boeren stereotyperen en de overige partijen niet.

- Wat zijn de overeenkomsten in taalgebruik tussen de in- en uitgroep?

Over het algemeen gezien spelen de boeren en de vrouwen de belangrijkste rol in dit onderzoek betreffende de uitspraken die zij hebben gedaan over boeren en/of het boerenleven. Er is zoals eerder gezegd wel sprake van in- en uitgroep, maar dat is aan hun taalgebruik niet te onderscheiden. Voor beide partijen geldt dat de meeste uitspraken over boeren en/of het boerenleven abstract positief zijn. Daarnaast doen beide partijen, met een kleine meerderheid voor de vrouwen, wel wat concreet positieve en abstract negatieve uitspraken, maar daar valt geen significant verschil in op te merken, wat betekent dat de uitspraken op toeval berusten.

- Zijn er veranderingen merkbaar in het taalgebruik van de in- en uitgroep t.a.v. boeren gedurende het programma?

In een vergelijking tussen de eerste en de laatste aflevering van beide seizoenen door alle partijen zien we afname van AP en toename van CN. Daarbij is er een lichte toename van AN en een lichte afname van CP. Dit betekent dat het positieve taalgebruik is afgenomen, en dan vooral het abstract positieve taalgebruik. Het negatieve taalgebruik is juist toegenomen, en dan vooral het concreet negatieve taalgebruik. De resultaten van de uitspraken van de vrouwen in de eerste en de laatste aflevering van beide seizoenen zijn we dat het AP en CN taalgebruik is afgenomen, en het AN en CP taalgebruik is toegenomen. Uit deze resultaten valt te concluderen dat er tijdens de laatste aflevering meer sprake lijkt te zijn van stereotypering van boeren door de vrouwen. Er is geen sprake van enige significant verschil en dus is er ook geen verband tussen het taalgebruik van de vrouwen in aflevering 1 en 14.

Het resultaat van het taalgebruik van de vrouwen in seizoen 1 en 2 is dat het AP en CN is afgenomen terwijl het AN en CP is toegenomen. Uit deze resultaten valt te concluderen dat er tijdens seizoen 2 meer sprake lijkt te zijn van stereotypering van boeren door de vrouwen. Er is geen sprake van enige significant verschil en dus is er ook geen verband tussen het taalgebruik van de vrouwen in seizoen 1 en 2. De uitspraken die de vrouwen hebben gedaan in seizoen 1 en 2 zijn op toeval berust.

- Zo ja, wat betekenen deze veranderingen in het taalgebruik voor stereotypering van boeren, voor de in- en uitroep?

De resultaten tonen aan dat er weinig verschil is in het taalgebruik van de verschillende partijen en dat er geen aantoonbare veranderingen zijn in het taalgebruik waar te nemen gedurende de afleveringen van Boer zoekt Vrouw, en beide seizoenen van het televisieprogramma. Doordat de verschillende partijen hetzelfde soort taalgebruik hebben is er vanuit de boeren wel sprake van stereotypering en vanuit de vrouwen, de presentatrice en de partij overig juist niet. Hierdoor geldt dat gedurende het programma is gebleken dat er geen verschil in taalgebruik is tussen de verschillende partijen, waardoor de uitroep uiteindelijk ook ingroep is geworden.

Vraagstelling:

In hoeverre is er in vorm van het taalgebruik in het televisieprogramma Boer zoekt Vrouw sprake van stereotypering t.a.v. boeren?

Er is in het televisieprogramma Boer zoekt Vrouw geen aantoonbaar verschil tussen een ingroep en een uitroep, in die zin dat er sprake is van verschillende soorten van taalgebruik door de verschillende partijen. Vanwege het positieve abstracte taalgebruik van de boeren, is er wel degelijk sprake van stereotypering van de boeren naar de eigen ingroep. Er is geen sprake van stereotypering van de vrouwen, de presentatrice en de partij overig. Zij gebruiken niet de taal van een uitroep, maar gedragen zich naar de ingroep, doordat zij hetzelfde taalgebruik hebben als de boeren. Er is in het taalgebruik geen sprake van een uitroep. De vrouwen hadden al (of werden daarin door KRO's Boer zoekt Vrouw gestuurd) een positieve houding t.o.v. boeren, doordat zij de keuze hebben gemaakt aan het programma deel te nemen. De presentatrice geeft zelf aan iets te hebben met het boerenleven en dat blijkt ook uit haar taalgebruik. En bij de uitspraken die in de afleveringen te zien zijn van de partij overig is mogelijk heel erg gekeken hoe ze zich ten opzichte van de boeren uiten, zij zijn namelijk nog positiever over boeren en/of het boerenleven dan de boeren zelf. Het zijn de kijkers, dus de fans van het televisieprogramma, die de uitspraken doen. Tot slot over het taalgebruik in Boer zoekt Vrouw betreffende de stereotypering van boeren: de strekking van KRO's Boer zoekt Vrouw is vooral het mooie romantische en dus positieve van boeren en het boerenleven.

Reflectie

Dit laatste onderdeel van de Master thesis bevat een kritische reflectie op het uitgevoerde onderzoek. Naast een algemene evaluatie van het onderzoek, wordt er teruggekoppeld naar de theorie die voor dit onderzoek is gebruikt, en daarbij wordt gekeken naar eerder onderzoek. Ook zal er een reflectie worden gegeven op de wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie en consequenties van dit onderzoek, waarbij de resultaten een belangrijke rol spelen.

Nadat het onderwerp, stereotypering van boeren, en het onderzoek, stereotypering van boeren in het taalgebruik van televisieprogramma Boer zoekt Vrouw, vast stond kon worden begonnen met het literatuuronderzoek. Wat betreft stereotypering is er eindeloos veel literatuur te vinden. Geprobeerd werd inzicht te krijgen, en een kritische beschrijving te geven van deze literatuur. Ik kan zeggen dat dit me goed is afgegaan. Ik denk dat ik een helder overzicht heb kunnen geven waarin het inzicht en het kritisch beschrijven van de literatuur voldoende aanwezig is. Uiteindelijk ben ik in het literatuuronderzoek betreffende stereotypering tot de conclusie gekomen dat er twee soorten van stereotypering zijn, namelijk het generaliseren, waarbij een kenmerk van een individu, het kenmerk van de groep wordt. Dit kenmerk wordt vervolgens verbonden met een waarde-oordeel. Daarnaast is er de categorisatie, waarbij een label wordt toegekend aan groepen of individuen op basis van bestaande opvattingen. Dit is het zogenaamde 'in hokjes plaatsen', wordt gehanteerd om een verdeling te kunnen maken van het sociale milieu. Met deze bevindingen heb ik mijn literatuuronderzoek vervolgd door te gaan kijken wat taal en stereotypering met elkaar te maken hebben. Zo kwam ik tot de ontdekking dat er heel wat onderzoeken zijn uitgevoerd, waaruit blijkt dat taal invloed heeft op stereotypering, en dat vooral het taalgebruik binnen groepen betekenis heeft. De keuze of het gebruik van abstract of concreet taalgebruik zegt iets over de wijze waarop men een individu of de groep waarbij dit individu betrokken waardeert in oordeel.

Na het formuleren van een theoretisch kader en de verwachtingen ben ik begonnen aan de inhoudsanalyse. Hiervoor werd allereerst een transcript gemaakt waarin alle uitspraken die worden gedaan over boeren en/of het boerenleven door de verschillende partijen.

Op de internetpagina van KRO's Boer zoekt Vrouw heb ik via een mediaprogramma alle afleveringen herhaaldelijk heb gekeken om er zeker van te zijn alle uitspraken over boeren en/of het boerenleven te verzamelen. Helaas is het mediaprogramma niet goed geschikt om korte fragmenten terug te spoelen, waardoor er heel veel tijd is gaan zitten in het verzamelen van de data. Achteraf had ik alle afleveringen op moeten nemen op video of DVD, maar zover van tevoren wist ik het onderwerp voor mijn master thesis ook weer niet. Ook was het niet mogelijk noch de afleveringen noch de transcripten van het programma te verkrijgen via de KRO, wat me veel tijd had gescheeld.

Na het transcript ben ik begonnen aan de codering van alle uitspraken over boeren en/of het boerenleven van de verschillende partijen. Hierbij was het maken van een codeboek noodzakelijk. Niet alleen voor de codes die bij de verschillende soorten van taalgebruik horen, maar ook voor het maken van regels en uitzonderingen. Voor sommige uitspraken is het lastig de juiste code toe te kennen. Vele malen heb ik de codering nagekeken, waarbij ik de verscheidene uitspraken een andere code toekende dan de keer ervoor. Ook hebben een groot deel van de uitspraken een verwijzing gekregen naar het eind van het document, waar een verklaring wordt gegeven voor de keuze van een bepaalde code. Het codeboek heeft me wel degelijk geholpen bij het toekennen van de codes, maar nog ben ik er niet zeker van dat alle uitspraken de juiste code hebben ontvangen.

Bij nader inzien had ik het codeerinstrument moeten toetsen qua betrouwbaarheid door dubbel te coderen. Pas dan had ik vast kunnen stellen hoe betrouwbaar het instrument is door de overeenstemming tussen de codeurs te berekenen, met SPSS (Kappa). In een afstudeeronderzoek is dit niet mogelijk i.v.m. tijd, geen mogelijkheid tot trainen van een tweede codeur, etc. Waarschijnlijk zou er voor de resultaten van de inhoudsanalyse niet veel veranderen, maar het zou mij als onervaren codeur meer zekerheid hebben geven.

De resultaten verwoorden en zichtbaar maken ging me in het algemeen goed af, maar de berekeningen met behulp van SPSS iets minder. Het was alweer een tijd geleden dat ik de module SPSS gevolgd heb en ook hetgeen ik geleerd had de opfriscursus was me alweer grotendeels ontschoten.

De invoeren en uitdraaien van frequentietabellen gaat me goed af, maar om een vergelijking aan te tonen is het noodzakelijk een kruistabel te maken waarbij de significantie en het verband in de output zichtbaar zijn. Gelukkig heb ik hierbij veel hulp gehad van mijn begeleider die toonde hoe ik de berekeningen moest maken. Voor dit onderzoek zijn de berekeningen van groot belang, aangezien de data alleen waarschijnlijk tot andere resultaten en dus tot een andere conclusie leiden. Ik denk dat mijn berekeningen nu een juiste weergave geven van de behaalde resultaten van dit onderzoek naar de stereotypering van boeren naar het taalgebruik in televisieprogramma Boer zoekt Vrouw.

In de verwachtingen heb ik vanuit de theorie een aantal hypothesen geformuleerd die in de resultaten getoets zijn. Zo was mijn tweede hypothese dat er in totaal meer positieve uitspraken over boeren en/of het boerenleven zouden worden gedaan dan negatieve. Ik had de verwachting dat er vooral positief taalgebruik zou zijn, en daarmee is

(bron: www.boerzoektvrouw.kro.nl)

het op zich een interessante hypothese. Maar deze hypothese mist samenhang met de theorie, waardoor het geen sterke hypothese is. Door te zeggen dat de uitspraken over boeren en/of het boerenleven vooral positief zijn zeg ik hiermee eigenlijk dat de ingroep dominant is of de uitgroep ondergeschikt. Voor dit onderzoek zijn beide groepen van groot belang, waardoor deze hypothese niets zegt over de theorie die voor dit onderzoek wordt gebruikt. Dit geldt ook voor de derde en vierde hypothese, die zeggen dat er meer abstract positief taalgebruik dan abstract negatief taalgebruik is van de ingroep. En dat er meer concreet positief dan concreet negatief taalgebruik van de uitgroep is. Biede hypothesen geven aan dat als ze waar zijn, er een verklaring is voor de resultaten van de vijfde t/m de achtste hypothese, namelijk: er is geen uitgroep. De bovengenoemde verwachtingen hadden in dit onderzoek weggelaten kunnen worden, waardoor de samenhang met de theorie sterker naar voren zou komen in de geformuleerde hypothesen.

Vanuit het theoretisch kader was de verwachting dat de boeren (de ingroep) vooral abstract positief en concreet negatief taalgebruik hadden, en dat de vrouwen, de presentatrice en de partij overig (de uitgroep) vooral abstract negatief en concreet positief taalgebruik hadden. Het resultaat is dat er veelal abstracte uitspraken zijn gedaan door de verschillende partijen, waarbij er vooral sprake is van abstract positief taalgebruik.

Volgens de theorie is er vanuit de boeren wel degelijk sprake van stereotypering van de eigen ingroep, maar is er geen sprake van stereotypering vanuit de uitgroep.

De uitgroep is overwegend positief over boeren en/of het boerenleven, ook gedurende de afleveringen is daarin geen verandering. Je zou kunnen denken dat de vrouw die sowieso van het boerenleven houden in het programma blijven en positiever zijn dan de afvallers. Maar de data bevestigen dat niet. Wanneer zij dan toch iets negatiefs zeggen dan wordt dat concreet geformuleerd. De vrouwen, de presentatrice en de partij overig blijken tegen de verwachting in niet stereotyperend in hun taalgebruik naar de boeren toe. In het taalgebruik komen de ingroep en de uitgroep overeen in hun taalgebruik, waardoor er eigenlijk geen sprake is van een uitgroep.

De theorie blijkt dus in dit onderzoek niet op te gaan. KRO's Boer zoekt Vrouw geeft weinig tot geen kans tot stereotypering van boeren vanuit de uitgroep (de vrouwen, de presentatrice en de partij overig) De betekenis van KRO's Boer zoekt Vrouw is vooral het mooie romantische en dus positieve van boeren en het boerenleven. Het is bovenal een programma over de liefde. De vrouwen zijn positief, zij hebben immers zelf de keuze gemaakt deel te nemen aan het programma. De presentatrice is positief, zij heeft iets met het boerenleven en dat blijkt wel in haar presentatie. En ook de partij overig is positief, zij zijn de kijkers, dus de fans en familie van de boeren, natuurlijk vinden zij het programma prachtig. Zij zijn nog positiever over boeren en het boerenleven dan de boeren zelf. Waarschijnlijk heeft de KRO de uitingen hierop uitgezocht.

Dat de theorie voor het taalgebruik in Boer zoekt Vrouw niet opgaat is nu wel duidelijk. Wat er anders zou moeten om de theorie wel kloppend te maken voor een dergelijk onderzoek naar de stereotypering van boeren lijkt me helder. Er zijn verschillende manieren om een dergelijk onderzoek uit te voeren waarvoor de theorie hoogstwaarschijnlijk wel opgaat.

Dit onderzoek zou heel goed uitgevoerd kunnen worden tijdens een bijeenkomst waarbij bijvoorbeeld 20 boeren en 20 vrouwen, die elkaar niet kennen, afzonderlijk van elkaar ondervraagd worden of een gesprek beginnen over boeren en het boerenleven. Door deze gesprekken op te nemen, worden alle uitspraken direct vastgelegd.

Natuurlijk is de charme van een dergelijk gesprek niet te vergelijken met een programma als Boer zoekt Vrouw en blijven spontane uitspraken misschien achterwege, maar waarschijnlijk komen in de gesprekken wel uitspraken naar voren, die niet beïnvloed zijn door de inhoud van een televisieprogramma, de programmamakers, of de situaties die zich voordoen tijdens het televisieprogramma. De theorie zal bij dit onderzoek waarschijnlijk wel overeenkomen.

Een televisieprogramma laten we het 'Vrouw bezoekt Boer' noemen, lijkt mij ideaal voor een dergelijk onderzoek naar de stereotypering van boeren door analyse van het taalgebruik. Een groep vrouwen gaat kennis maken met boeren en het boerenleven. Vooraf worden zij gevraagd wat zij van boeren en het boerenleven vinden. Dan brengen zij een bezoek aan een boer op de boerderij en verblijven daar een tijdje om een beeld te krijgen van het boerenleven. Daarna worden zij wederom gevraagd wat zij van boeren en het boerenleven vinden. Door deze uitspraken te gaan analyseren zal er mogelijk meer sprake zijn van AN en CP taalgebruik vanuit de vrouwen, dus stereotypering van boeren door uitgroep, aangezien zij hieraan deelnemen zonder een bepaald doel voor ogen (de ware liefde zoals in Boer zoekt Vrouw). De theorie van taal en stereotypering gaat dan wel op.

In bovenstaande onderzoeken worden steeds de groepen boeren en vrouwen tegenover elkaar gezet. Natuurlijk hoeft dit niet per definitie. Een dergelijk onderzoek kan heel goed uitgevoerd worden wanneer je een groep mensen uit de stad tegenover boeren zet. In dit onderzoek zou dan de stad versus het boerenleven worden gezet, waarmee een interessant onderzoek uitgevoerd kan worden naar uitspraken over boeren en/of het boerenleven en uitspraken over stadsmensen en/of het stadsleven.

Of een zelfde soort onderzoek waarin uitspraken van een groep mensen uit de stad en een groep mensen van het platteland over boeren en/of het boerenleven worden onderzocht. Hier kan dan echt gekeken worden of er verschil is in stereotypering van boeren door mensen uit de stad en mensen van het platteland.

Literatuur en Bronnen

Brouwer, M. 1968. *Stereotypen als folklore*. Vinkeveen: Fringilla

Coppens, M. 2005. 'To LEB or to anti-LEB.' Vertekend taalgebruik op basis van de verwachtingen van vertekend taalgebruik. Doctoraal Werkstuk. Universiteit van Amsterdam/Faculteit van Sociale Psychologie

Doosje, B. 1995. *Stereotyping in intergroup contexts*. Proefschrift. Universiteit van Amsterdam/Faculteit der Psychologie.

Driel, A. van 1975. *Stereotype systemen*, Een literatuuronderzoek naar factoren die van belang zijn bij het ontstaan van stereotypen en vooroordelen. Stageverslag. Sociologisch Instituut van de Katholieke Universiteit Nijmegen/Vakgroep Sociologie van de Massacommunicatie.

Levin, J. & Levin, W. 1982. *The functions of discrimination and prejudice*. New York: Harper & Row.

Lippmann, W. 1922. *Public Opinion*. New York: Hartcourt, Brace.

Maass, A., Salvi, D., Arcuri, L., & Semin, G. 1989. Language use in intergroup contexts: The linguistic intergroup bias. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57, 981-993.

Maass, A. and L. Arcuri. 1992. The Role of Language in the Persistence of Stereotypes. In: Semin, C.R. and K. Fiedler, *Language, Interaction and Social Cognition*, pp.129-144, London: Sage

Maass, A., Milesi, A., Zabbini, S. & Stahlberg, D. 1995. The linguistic intergroup bias: Differential expectancies or ingroup protection. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68, 116-126.

Maass, A., & Arcuri, L. 1996. Language and stereotyping. In: C. N. Macrae, C. Stanger & M. Hewstone (Eds), *Stereotypes and Stereotyping* pp. 193-226. New York: The Guilford Press.

Maass, A., Ceccarelli, R., & Rudin, S. 1996. Linguistic intergroup bias: evidence for ingroup-protective motivation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71, 512-526.

Marx, K. 1968. Deutsche Ideologie. *Die Frühschriften*, Stuttgart

Ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij. 2005. *Het imago van de agrarische ondernemer*, Opinieonderzoek TNO, pdf pp 1-14

Neil Macrae, C., Stangor, C. & Hewstone, M. 1996. *Stereotypes and Stereotyping*. New York: The Guildford Press.

Oakes, P.J., Haslam, S.A. & Turner, J.C. 1994. *Stereotyping and Social Reality*. Cambridge: Blackwell Publishers.

Schneider, D.J. 2004. *The Psychology of Stereotyping*. New York: The Guildford Press.
Semin, G., R., & Fiedler, K. 1988. The cognitive functions of linguistic categories in describing persons: social cognition and language. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54, 558-568.

Spears, R., Oakes, P.J., Ellemers, N. & Haslam, S.A. 1997. *The Social Psychology of Stereotyping and Group Life*. Cambridge: Blackwell Publishers.

Tajfel, H. 1978. Social categorization, social identity and social comparison. In H. Tajfel (Ed.) *Differentiation between social groups: Studies in the social psychology of intergroup relations*. London: Academic Press.

Turner, J.C. 1975. Social comparison and social identity: Some prospects for intergroup behaviour. *European Journal of Social Psychology*, 5, 149-178.

Turner, J.C., Oakes, P.J. 1989. Self-categorization theory and social influence. In P.B. Paulus (Ed.) *The psychology of group influence*. Hillsdale, NJ: Erlbaum

Wigboldus, D.J.H. 1998. *Stereotyping, Language and Communication*. Proefschrift. Vrije Universiteit Amsterdam/Faculteit der psychologie en pedagogiek.

Wigboldus, D.H.J., Semin, G.R. & Spears, R. 2000. *How do we communicate stereotypes?* Proefschrift. Free University Amsterdam/ Department of Social Psychology.

Wigboldus, D.H.J., Wenneker, C.P.J. 2005. Biased Language Use in Stereotype Maintenance: The Role of Encoding and Goals, *Journal of Personality and Social Psychology* Copyright 2005 by the American Psychological Association 2005 89, (4), 504–516

Wigboldus, D.H.J., Semin, G.R. & Spears, R. 2005. When Do We Communicate Stereotypes? Influence of the Social Context on the Linguistic Expectancy Bias, *Group Processes & Intergroup Relations* 2005 8 (3) 215–230

Wigboldus, D.H.J., Semin, G.R. & Spears, R. 2006. Communicating expectancies about others *European Journal of Social Psychology*, Eur. J. Soc. Psychol. 36, 815–824

Digitale bronnen:

Homepage Addy Weijers Communicatiewetenschap, geraadpleegd op 18 januari 2007
<http://www.socsci.ru.nl/aw/EURinfo/MasterinfoFrames.html/> Drs. Weijers.

Omroep KRO, geraadpleegd op 30 november 2006 <http://www.boerzoekvrouw.kro.nl>

Column Nederlandse soaps zijn vreselijk, geraadpleegd op 22 januari 2007
<http://boerzoekvrouw.kro.nl/columns/Column14.aspx> Mariëlle van Berkum

Planet Internet, geraadpleegd op 4 januari

<http://www.planet.nl/planet/show/id=118880/contentid=781718/sc=5f7fcc>

Bijlagen

I Codeboek

II Codering

